

Universitatea Babeș Bolyai, Cluj-Napoca, România
Facultatea de Matematică și Informatică

REZUMATUL TEZEI

Grupuri Brauer-Clifford și caractere ale algebrelor G -graduate

Autor:
Dana Debora Gliția

Conducător științific:
Andrei Mărcuș

2013

Cuprins

Introducere	4
1 Preliminarii	8
1.1 Extinderi de corpuri și acțiunea grupului Galois	8
1.2 Echivalențe Morita graduate	9
2 Bimodule graduate de un grup peste un G-inel comutativ	10
2.1 Motivația	10
2.2 F -algebre G -graduate peste Z și echivalențe Morita	11
2.3 Algebre grupale strâmbe	12
3 Extinderi de corpuri și Teoria Clifford	13
3.1 Motivația	13
3.2 Teoria Clifford pentru algebre tare G -graduate	13
3.3 Acțiuni Galois și corespondențe Clifford	14
3.4 R -module quasiomogene	16
4 Clasele Brauer-Clifford și corespondențe de caractere	17
4.1 Motivația	17
4.2 Grupul Brauer-Clifford	17
4.3 Clasa Brauer-Clifford și G -algebra centrată a unui caracter	18
4.4 Extinderi de corpuri	21
4.5 O echivalență Morita peste Z	21
5 Algebre G-graduate modulare și G-algebre de endomorfisme	22
5.1 Contextul general	22
5.2 Categori de module peste un modul dat	23
5.3 Endoizomorfisme și corespondențe de module	23
5.4 Endoizomorfisme peste $\mathcal{K}$ și peste $\mathcal{O}$	24
5.5 Corespondențe în caracteristică zero	25
5.6 Corespondențe în caracteristică p	25

6	Corespondența Glaubergerman și echivalențe Morita asociate	26
6.1	Introducere	26
6.2	Motivația: corespondența Glaubergerman	27
6.3	Echivalențe Morita graduate între algebre	29
6.4	Algebre modulare graduate de un grup	31
6.5	Situația “defect grupului normal”	32
6.6	Algebre G -graduate $\mathcal{O}P$ -interioare	34
	Bibliografie	36

Introducere

Un loc aparte în algebră aparține Teoriei Reprezentării. Fie un grup oarecare (din natura, spre exemplu). Putem lua acest grup considerând mulțimi de simetriilor ale obiectului, închise față de compunere și inverse. Teoria Reprezentărilor încearcă să găsească obiectele asupra cărora acționează acest grup. Dacă notăm cu G acest grup, pentru ce obiecte X , există o funcție

$$\alpha : G \times X \rightarrow X$$

compatibilă cu legea grupului. Munca e mult usurată dacă considerăm X ca fiind un spațiu vectorial și G liniar.

Se zice că această ramură a început în 1896 când matematicianul german Richard J.W. Dedekind a cerut ajutorul prietenului său Ferdinand G. Frobenius printr-o scrisoare. El observase că luând tabla înmulțirii unui grup finit G și transformând-o într-o matrice X_G prin înlocuirea fiecărui element g din tabla cu o variabilă x_g determinantul lui X_G se scrie ca produs de polinoame ireductibile cu multiplicitatea egală cu gradul lui. Dedekind l-a rugat pe Frobenius să demonstreze aceasta pentru cazul general.

Matematicieni precum Ferdinand G. Frobenius, William Burnside, Issai Schur (care a fost student al lui Frobenius) și Richard Brauer au studiat Teoria Reprezentării la începutul anilor 1900. Abia în 1937 matematicianul american Alfred H. Clifford a introdus Teoria Clifford în [5] descriind legătura dintre reprezentările unui grup și cele ale unui subgroup normal. În mare, această teză studiază Teoria Clifford și extinderi de corpuri.

Interesul pentru acest subiect a apărut în urma citirii unor articole precum acelea ale lui Everett C. Dade ([6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15]) și ale lui Alexandre Turull ([61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72]).

Studiul lui Alexandre Turull asupra Teoriei Clifford, în special a celei în combinație cu indici Schur, a oferit o puternică motivație pentru cercetarea din spatele acestei teze. În [61] A. Turull introduce clasele Clifford pentru a descrie indicii Schur a unor familii de grupuri strâns legate cu grupurile simple finite și pentru a studia proprietăți generale a reprezentărilor de grupuri finite. Cu aceste noțiuni a demonstrat o generalizare a conjecturii lui McKay pentru grupuri rezolubile. De asemenea a observat că aceste clase Clifford nu formează un grup. Fixând însă centrul lor lucrurile devin mai interesante. Fie G un grup. Spre deosebire de încercarea lui by A. Turull (din 1994) mulțimea claselor de

echivalență a acestor G -algebre simple centrale cu centrul fixat formează un grup numit grupul Brauer-Clifford. Tot el a introdus și această noțiune în [67]. Definiția dată de el e asemănătoare cu cea a grupului Brauer.

Algebre tare graduate sunt naturale pentru Teoria Clifford. De aceea întreaga teză e construită în jurul acestei noțiuni. De asemenea folosim echivalențe Morita, mai exact, echivalențe Morita graduate, deoarece în ultimii ani s-au dovedit deosebit de relevante în Teoria Reprezentărilor de grupuri.

De ce folosim algebre G -graduate. Sunt mai multe motive. Poate cel mai important e acela că teoreme precum Teorema 4.3.11 și alte teoreme din aricolele lui Turull ([61, Teorema 3.5][70, Teorema 4.7], [71, Teorema 4.9], [70, Teorema 7.5], [71, Teorema 7.5]) arată ca urmări a unor echivalențe Morita G -graduate sau echivalențe Rickard.

Vom prezenta conținutul acestei teze pe scurt. Teza are ca punct de pornire teoreme cunoscute de o mare importanță, teoreme precum teoremele lui: Jordan-Hölder, Krull-Schmidt, Noether și Schur (Teorema 1.1.4), Schur-Zassenhaus, Glauberman-Isaacs (Teorema 6.2.3), Watanabe și mulți alții.

Fie R o F -algebră tare G -graduata finit dimensională, unde F e un corp. Studiul de față a început din încercarea de a răspunde la câteva întrebări, precum:

- a) Poate grupul Brauer-Clifford să fie caracterizat folosind echivalențe Morita? Dar clasele Clifford?
- b) Fie K/F o extindere algebrică de corpuri. Atunci R -modulul indus din R_1 -modulul generează o categorie ce e echivalentă cu categoria de module peste algebra sa de endomorfisme. Ce se întâmplă cu echivalențele derivate G -graduate peste F ? Păstrează ele Teoria Clifford definită de modulele simple corespunzătoare? Dar acțiunea Galois și indicii Schur?
- c) Pot rezultatele lui Turull din [61, 67] despre grupul Brauer-Clifford să fie generalizate pentru cazul algebrelor tare graduate de un grup? Dacă da, atunci aceste rezultate ar putea caracteriza Teoria Clifford a lor.
- d) Avem proprietăți bune de compatibilitate pentru endoisomorfisme dintre endomorfisme de G -algebre de module peste algebre tare G -graduate?
- e) Putem folosi echivalențe Morita graduate pentru a deduce observațiile lui Turull din [66] și ale lui L.Puig din [53]. Mai exact, pot echivalențele Morita din [75] să fie extinse la o echivalență Morita graduată?

Rezultatele studiului acestor întrebări sunt prezentate pe tot parcursul acestei teze. În cele ce urmează vom prezenta o privire de ansamblu asupra conținutului tezei. În Chapter 2 se studiază algebrele G -graduate, algebrele asupra cărora acționează G și echivalențe

Morita peste un G -inel comutativ Z . Cazul particular ar ar algebrele graduate strâmbe și legătura dintre echivalențe Morita G -graduate și echivalențe Morita G -echivariante sunt de asemenea prezentate. Rezultatele autorului se găsesc în: Lema 2.2.2, Lema 2.2.3, Lema 2.2.4, Teorema 2.2.5, Lema 2.3.2 and Corolarul 2.3.3.

În următorul capitol, Capitolul 3 se prezintă Teoria Clifford în relație cu acțiunea Galois a unei extinderi de corpuri în contextul algebrele graduate de un grup. Contribuții originale ale autorului tezei precum și ale lui A. Mărcuș sunt prezentate în: Teorema 3.4.2, Corolarul 3.4.4 și Teorema 3.4.5.

Capitolul 4 prezintă o analiză a Teoriei Clifford pentru un grup finit folosind grupul Brauer-Clifford. Rezultatele originale sunt date de Teorema 4.3.11 și Propozitia 4.5.1 continuând rezultatele din Capitolul 2 și Capitolul 3.

Pornind de la aricolele lui Turull [70], [71] și folosind sisteme p -modulare în Capitolul 5 sunt prezentate câteva echivalențe speciale de categorii și se dau niște proprietăți de compatibilitate. Contribuțiile originale se găsesc în Teorema 5.5.1 și Teorema 5.6.1.

În ultimul capitol se caută un răspuns la ultima întrebare din planul mai sus menționat. Astfel, pornind de la corespondența Glauberman autorul împreună cu A. Mărcuș prezintă două echivalențe graduate speciale. Rezultatele originale se găsesc în Teorema 6.5.9 și Teorema 6.6.5.

Pentru o citire mai ușoară, conceptele noi sunt introduse gradual, exceptând noțiunile prezentate în Capitolul 1.

Cuvinte cheie

Teoria Clifford, extinderi de corpuri, algebre simple centrale, algebre tare graduate, grupul Brauer-Clifford, algebre graduate de un grup, G -algebre, echivalențe Morita, caractere, acțiuni Galois, endoizomorfisme, corespondența Glauberman.

Mulțumiri

Mulțumesc coordonatorului meu științific Prof. Dr. Andrei Mărcuș pentru timpul și tot ajutorul acordat pentru realizarea acestei teze. De asemenea as dori să mulțumesc grupului de Algebră din Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca. Doresc să îmi exprim recunoștința în mod special celor ce m-au îndrumat pe parcursul anilor mei de studii doctorale: Conf. Dr. Simion Breaz, Conf. Dr. Septimiu Crivei and Lect. Dr. Ciprian George Moidoi.

Pe parcursul vizitei mele în Budapesta Conf. Dr. Horvath Erzsebet de la Universitatea Tehnică și de Economie din Budapesta mi-a fost alături și pentru aceasta doresc să îi mulțumesc.

Mulți oameni, în special profesori cu care am lucrat înainte de începerea studiilor universitare m-au încurajat și mi-au introdus în lumea gândirii matematice. Pentru aceasta le sunt foarte recunoscătoare.

Această lucrare a fost posibilă prin sprijinul material oferit prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013, cofinanțat prin Fondul Social European, în cadrul proiectului POSDRU/107/1.5/S/76841, cu titlul „ Studii doctorale moderne: internaționalizare și interdisciplinaritate”.

Sunt foarte recunoscătoare familiei mele pentru dragostea și sprijinul ei. Îi mulțumesc lui Dani pentru dragostea lui și pentru că mi-a fost alături.

Dumnezeu m-a binecuvântat în acest an de studii prin toți acești oameni și mulți alții. Pentru aceasta sunt foarte mulțumitoare...

Capitolul 1

Preliminarii

1.1 Extinderi de corpuri și acțiunea grupului Galois

Vom începe prin a prezenta o teoremă ce provine din lucrările lui Noether (1933) și Schur(1909). Pentru noțiunile generale se poate consulta cartea lui Grigory Karpilovsky [36]. Printr-un inel înțelegem un inel cu unitate iar modulele sunt presupuse a fi stângi.

1.1.1. Algebre semisimple.

Fie F un corp și A o F -algebră finit dimensională. Presupunem că A e definită peste un subcorp perfect a lui F .

1.1.2. Fie K/F o extindere algebrică normală de corpuri și considerăm grupul Galois: $\hat{G} := \text{Gal}(K/F)$. Atunci $\hat{G}$ acționează asupra claselor de izomorfism de $K \otimes_F A$ -module simple și dacă W e un $K \otimes_F A$ -modul simplu atunci notăm

$$\hat{G}_W = \{\sigma \in \hat{G} \mid {}^\sigma W \simeq W \text{ as } K \otimes_F A\text{-modules}\}$$

stabilizatorul lui W .

Definiția 1.1.3. Fie A o algebră peste corpul F . Spunem că F este un *corp de descompunere* pentru A dacă pentru orice A -modul simplu V avem $\text{End}_A(V) = F$.

În acest context avem rezultate asemănătoare cu Teoria Clifford datorate lui Schur and Noether (see [36, Teorema 8.1.11]).

Teorema 1.1.4 (Noether, Schur). *Cu notațiile de mai sus, următoarele afirmații sunt adevărate:*

- 1) Dacă V este un A -modul simplu, atunci $K \otimes_F V$ este un $K \otimes_F A$ -modul semisimplu.
- 2) Fie W un $K \otimes_F A$ -modul simplu ce e sumand direct a lui $K \otimes_F V$, unde V este un

A -modul simplu. Atunci există $m \in \mathbb{N}$ astfel încât

$$K \otimes_F V \simeq m \bigoplus_{\sigma \in [\hat{G}/\hat{G}_W]} \sigma W.$$

3) Pentru orice $K \otimes_F A$ -modul simplu W , există un A -modul simplu V , unic până la izomorfism, astfel încât W este sumand a lui $K \otimes_F V$.

1.2 Echivalențe Morita graduate

Fie G un grup finit și $\mathcal{O}$ un inel comutativ. Spunem că există o *echivalență Morita G -graduată* între două $\mathcal{O}$ -algebre R și S dacă există (R, S) -bimodulul G -graduat M și (S, R) -bimodulul G -graduat N inducând o echivalență Morita între R și S astfel încât izomorfismul de bimodule

$$\alpha : M \otimes_S N \rightarrow R \quad \text{and} \quad \beta : N \otimes_R M \rightarrow S$$

păstrează graduarea.

Următoarea teorema e importantă pentru că oferă o motivație pentru cercetarea din spatele acestei teze. Rezultatul este datorat lui A. Mărcuș [44, Teorema 5.1.2].

Teorema 1.2.1. *Fie M_1 un (R_1, S_1) -bimodul, N_1 un (S_1, R_1) -bimodul, și notăm*

$$M = R \otimes_{R_1} M_1 \quad \text{and} \quad N = N_1 \otimes_{S_1} S.$$

Următoarele afirmații sunt echivalente: (i) M are o structură de (R, S) -bimodul G -graduat și N are o structură de (S, R) -bimodul G -graduat, astfel încât M și S induc o echivalență Morita graduată între R și S . (ii) M_1 și N_1 induc o echivalență Morita între R_1 și S_1 , și M_1 se extinde la un Δ -modul, unde

$$\Delta = \bigoplus_{x \in G} (R_g \otimes_{\mathcal{O}} S_g^{\text{op}}).$$

Capitolul 2

Bimodule graduate de un grup peste un G -inel comutativ

Scopul acestui capitol este de a studia algebrele G -graduate, algebre asupra cărora acționează G și echivalențe Morita peste un G -inel comutativ Z . Cadrul prezentat este potrivit pentru următorul capitol în care arătăm cum să asociăm o algebră simplă centrală G -graduată peste Z unui caracter a unei algebre tare G -graduate peste un corp de caracteristică zero. Rezultatele sunt ale autorului și se regăsesc în [23].

2.1 Motivația

Fie G un grup finit, Z un G -inel comutativ și fie $F = Z^G$. De asemenea, fie A și B două F -algebre asupra cărora acționează G astfel încât $Z \rightarrow Z(A)$ și $Z \rightarrow Z(B)$ sunt morfisme de G -inele. Atunci produsul tensorial peste Z dintre A și B este de asemenea o F -algebră asupra căreia acționează G . Motivivat de Teoria Clifford în combinație cu indici Schur, Turull a introdus o relație de echivalență între algebre simple de acest tip, care se rezumă la echivalențe Morita peste Z între ele.

Algebrele tare graduate fiind naturale pentru Teoria Clifford, fie R și S două algebre tare G -graduate astfel încât $Z \rightarrow Z(R_1)$ și $Z \rightarrow Z(S_1)$ sunt morfisme de G -inele.

Clasele de echivalență peste F ale lui Turull (vezi [61]) pot fi generalizate la cazul algebrelor tare G -graduate (vezi Mărcuș [46], [47]). Problema principală însă este că produsul tensorial peste Z a lui R și S nu este o algebră.

Multe argumente din [43] au la bază faptul că $R \otimes_F S^{\text{op}}$ este o F -algebră $G \times G$ -graduată, și atunci subalgebra

$$\Delta(R \otimes_F S^{\text{op}}) := \bigoplus_{g \in G} (R_g \otimes_F S_g^{\text{op}})$$

ieste o F -algebră tare G -graduată. Putem construi în cazul de față $R \otimes_Z S$, dar nici el

nici $\Delta(R \otimes_Z S)$ nu mai e un inel în general.

2.2 F -algebre G -graduate peste Z și echivalențe Morita

Cu toate acestea, arătăm ca putem considera echivalențe Morita G -graduate peste Z (nu doar peste F) între R și S .

Definiția 2.2.1. Spunem că M este un (R, S) -bimodul G -graduat peste Z dacă M este un (R, S) -bimodul, are descompunerea $M = \bigoplus_{x \in G} M_x$ astfel încât $R_g M_x S_h = M_{gxh}$, și $m_g z = {}^g z m_g$ pentru orice $g \in G$, $z \in Z$, și $m_g \in M_g$.

Lema 2.2.2. $\Delta(R \otimes_Z S^{\text{op}})$ este un inel, mai mult, este o G -algebră peste Z și $R \otimes_Z S^{\text{op}}$ este un $\Delta(R \otimes_Z S^{\text{op}})$ -modul.

Fie $\Delta = \Delta(R \otimes_Z S^{\text{op}})$.

Lema 2.2.3. Dacă N este un Δ -modul, atunci există un izomorfism de (R, S) -bimodule G -graduate peste Z :

$$R \otimes_{R_1} N \simeq N \otimes_{S_1} S \simeq (R \otimes_Z S^{\text{op}}) \otimes_{\Delta} N =: \widetilde{N}.$$

Lema 2.2.4. 1) Presupunem că N este un $\Delta(R \otimes_Z S^{\text{op}})$ -modul stâng și N' un $\Delta(S \otimes_Z T^{\text{op}})$ -modul stâng. Atunci $N \otimes_{S_1} N'$ este un $\Delta(R \otimes_Z T^{\text{op}})$ -modul cu multiplicarea

$$(r_g \otimes_Z t_g^{\text{op}})(n \otimes_{S_1} n') = \sum_{i=1}^l r_g n s'_i \otimes_{S_1} s_i n t_{g^{-1}}.$$

Mai mult, avem izomorfismul de (R, T) -bimodule G -graduate peste Z :

$$\widetilde{N \otimes_{S_1} N'} \simeq \widetilde{N} \otimes_S \widetilde{N'}.$$

2) Presupunem că N este un $\Delta(S \otimes_Z R^{\text{op}})$ -modul și că N este un $\Delta(S \otimes_Z T^{\text{op}})$ -modul. Atunci $\text{Hom}_{S_1}(N, N')$ este un $\Delta(R \otimes_Z T^{\text{op}})$ -modul cu multiplicarea:

$$(r_{g^{-1}} f t_g)(n) = \sum_{i=1}^l s'_i f(s_i n r_{g^{-1}}) t_g \quad \text{for } n \in N \text{ and } f \in \text{Hom}_{S_1}(N, N').$$

Mai mult, avem izomorfismul de (R, T) -bimodule G -graduate peste Z :

$$\text{Hom}_S(\widetilde{N}, \widetilde{N'}) \simeq \widetilde{\text{Hom}_{S_1}(N, N')}.$$

Teorema 2.2.5. Fie M_1 un (R_1, S_1) -bimodul și N_1 un (S_1, R_1) -bimodul astfel încât bimodulele M_1 și N_1 induc o echivalență Morita între R_1 și S_1 . Mai mult, dacă M_1 este

un Δ_1 -modul atunci N_1 se extinde la un Δ -modul și $\widetilde{M}_1, \widetilde{N}_1$ induc echivalențe Morita G -graduate între R și S peste Z .

2.3 Algebre grupale strâmbе

În această secțiune vom vorbi despre cazul particular al algebrelor grupale strâmbе și legătura dintre echivalențele Morita G -graduate și echivalențele Morita G -echivariante.

Fie G un grup finit, Z o G -algebră comutativă și fie $F = Z^G$. Fie A și B G -algebre peste Z . În acest caz, algebrele grupale strâmbе $A * G$ și $B * G$ sunt F -algebre G -graduate peste Z . Notăm $R = A * G$ și $S = B * G$. Observați că produsele tensoriale $A \otimes_Z B$ și $A \otimes_Z B^{\text{op}}$ sunt G -algebre cu acțiune diagonală.

Definiția 2.3.1. O echivalență Morita peste Z între A și B indusă de bimodulele M și N este G -echivariantă dacă M este un $(A \otimes_Z B^{\text{op}}) * G$ -modul, N un $(B \otimes_Z A^{\text{op}}) * G$ -modul și toate morfismele implicate în echivalența Morita sunt ZG -liniare.

Lema 2.3.2. Fie A și B G -algebre peste Z iar $R = A * G$ și $S = B * G$. Avem următorul izomorfism de F -algebre G -graduate peste Z :

$$\Delta(R \otimes_Z S^{\text{op}}) \simeq (A \otimes_Z B^{\text{op}}) * G.$$

Corolar 2.3.3. Fie M_1 un (A, B) -bimodul. Dacă M_1 induce o echivalență Morita G -echivariantă între A și B atunci $R \otimes_{R_1} M_1$ induce o echivalență Morita G -graduată între R și S . Invers, fie M un (R, S) -bimodul G -graduat. Dacă M induce o echivalență Morita G -graduată peste Z între R și S , atunci M_1 induce o echivalență Morita G -echivariantă peste Z între A și B .

Capitolul 3

Extinderi de corpuri și Teoria Clifford

Studiem acum Teoria Clifford legată de acțiunea grupului Galois a unei extinderi de corpuri în contextul algebrelor graduate de un grup (vezi [25]).

3.1 Motivația

Fie G un grup finit, K/F o extindere algebrică de corpuri și $R = \bigoplus_{g \in G} R_g$ o F -algebră finit dimensională tare G -graduată. Un R_1 -modul simplu, precum și un $K \otimes_F R_1$ -modul simplu, definesc "Teoria Clifford". Ideea principală e că R -modulul indus de un R_1 -modul simplu generează o subcategorie abeliană a categoriei R -modulelor care e echivalentă cu categoria modelelor peste algebra sa de endomorfisme. Cercetăm relația dintre aceste teorii. Unul dintre principalele rezultate din acest capitol spune că o echivalență derivată G -graduată peste F păstrează Teoria Clifford definită de module simple corespunzătoare, precum și acțiunile Galois și indicii Schur.

O motivație puternică pentru acest capitol o constituie abordarea lui Turull pentru Teoria Clifford și indicii Schur folosind G -algebre. El folosește Teoria Clifford definită de un R -modul ce stă peste un R_1 -modul simplu (sau semisimplu) și introduce noțiunea de endoizomorfism pentru a formaliza ideea de două module ce determină aceeași Teorie Clifford. Arătăm în Secțiunea 3.4 că o echivalență derivată G -graduată peste F induce un endoizomorfism între două R -module simple corespunzătoare. Acestea sunt legate și de rezultatele din [47].

Grupurile sunt finite și algebrele și modulele sunt finit dimensionale. Lucrăm doar cu algebre peste corpuri în acest capitol.

3.2 Teoria Clifford pentru algebre tare G -graduate

Rezultatele din această secțiune sunt versiunea lui Dade din [10] și [11] a corespondenței Clifford pentru algebre graduate de un grup.

3.2.1. Fie G un group finit, F un corp și fie $R = \bigoplus_{g \in G} R_g$ o F -algebră tare G -graduată finit dimensională. G acționează asupra claselor de izomorfism de R_1 -module simple. Dacă V este un R_1 modul simplu notăm ${}^g V = R_g \otimes_{R_1} V$, și fie G_V stabilizatorul lui V în G , unde

$$G_V := \{g \in G \mid R_g \otimes_{R_1} V \simeq V \text{ ca } R_1\text{-modules}\}.$$

Teorema 3.2.2. *Dacă M este un R -modul simplu atunci există un R_1 -modul simplu V astfel încât V e un sumand direct în M . Mai exact, ${}_{R_1}M$ este un R_1 -modul semisimplu*

$${}_{R_1}M \simeq n \bigoplus_{g \in [G/G_V]} {}^g V, \quad \text{pentru orice } n \in \mathbb{N}^*.$$

Definiția 3.2.3. Dacă notăm cu $(R|V)$ -mod subcategoria plină a lui R -mod formată din acele R -module M pentru care există un R -epimorfism

$$(R \otimes_{R_1} V)^{(I)} \rightarrow M \rightarrow 0,$$

unde I e o mulțime, atunci $(R|V)$ -mod se numește categoria R -modulelor deasupra lui V .

Teorema 3.2.4. *Categoria $(R|V)$ -mod este abeliană și coincide cu subcategoria plină a lui R -mod formată din R -module M care privesc ca R_1 -module au structura din Teorema (3.2.2).*

3.2.5. Dacă notăm $E := \text{End}_R(R \otimes_{R_1} V)^{\text{op}}$ atunci E este o algebră G -graduată și $R \otimes_{R_1} V$ este un (R, E) -bimodul G -graduat. Mai mult, $E = E_{G_V}$ poate fi primit ca algebră tare G_V -graduată.

Teorema 3.2.6. *Avem următoarea diagramă comutativă de echivalențe de categorii:*

$$\begin{array}{ccc} (R|V)\text{-mod} & \begin{array}{c} \xrightarrow{\text{Hom}_R(R \otimes_{R_1} V, -)} \\ \xleftarrow{(R \otimes_{R_1} V) \otimes_E -} \end{array} & E\text{-mod} \\ \begin{array}{c} \uparrow R \otimes_{R_{G_V}} - \\ \downarrow (-)_{G_V} \end{array} & & \parallel \\ (R_{G_V}|V)\text{-mod} & \begin{array}{c} \xrightarrow{\text{Hom}_{G_V}(R_{G_V} \otimes_{R_1} V, -)} \\ \xleftarrow{(R_{G_V} \otimes_{R_1} V) \otimes_{E_{G_V}} -} \end{array} & E_{G_V}\text{-mod}. \end{array}$$

3.3 Acțiuni Galois și corespondențe Clifford

Studiem acum legătura dintre Teoriile Clifford peste F și cele peste K . Deci, vorbim despre extinderea scalarilor de la F la K și acțiunea grupului Galois $\text{Gal}(K/F)$ asupra $K \otimes_F R$ -modulelor. Cadrul e același cu cel din Teorema 1.1.4 la care mai adăugăm niște notații. Deci, K/F e o extindere algebrică normală de corpuri. Notăm cu $\hat{G}$ grupul Galois $\text{Gal}(K/F)$. Fie W un $K \otimes_F A$ -modul simplu. Notăm cu $\hat{G}_W$ stabilizatorul lui W .

Fie $\hat{W} := \bigoplus_{\sigma \in [\hat{G}/\hat{G}_W]} \sigma W$ suma $\hat{G}$ -conjugatelor distincte ale lui W și $R = \bigoplus_{g \in G} R_g$ o G -algebră tare G -graduată finit dimensională. Notăm $KR := K \otimes_F R$, care este o K -algebră tare G -graduată. Presupunem că R_1 (și deci R) e definit peste un subcorp perfect a lui F . Fie V un R_1 -modul simplu și notăm $\hat{E} := \text{End}_{KR}(KR \otimes_{KR_1} \hat{W})^{\text{op}}$. Observăm că $\hat{E}$ este tare $G_{\hat{W}}$ -graduată. Considerăm următorii stabilizatori, numiți *grupuri de inerție*:

- $I_G(V) := G_V = \{g \in G \mid R_g \otimes_{R_1} V \simeq V \text{ ca } R_1\text{-module}\}$,
- $I_G(W) := G_W = \{g \in G \mid KR_g \otimes_{KR_1} W \simeq W \text{ ca } KR_1\text{-module}\}$,
- $I_{G,F}(W) := \{g \in G \mid \text{există } \sigma \in \hat{G} \text{ astfel încât } KR_g \otimes_{KR_1} W \simeq \sigma W \text{ ca } KR_1\text{-module}\}$,
- $I_G(K \otimes_F V) := \{g \in G \mid KR_g \otimes_{KR_1} K \otimes_F V \simeq K \otimes_F V \text{ ca } KR_1\text{-module}\}$.

De asemenea, notăm $T := I_{G,F}(W)$ și observăm că $I_G(W) \leq I_{G,F}(W) = T \leq G$.

Notația 3.3.1. Considerăm și următoarele subcategorii pline:

- $(KR|W)\text{-mod}$, formată din KR -module M astfel încât există un epimorfism de KR -module

$$(KR \otimes_{KR_1} W)^{(I)} \rightarrow M \rightarrow 0, \quad \text{pentru o mulțime } I.$$

- $(KR|W, F)\text{-mod}$ formată din KR -module M astfel încât ${}_{KR_1}M$ e izomorf cu o sumă directă de $G \times \hat{G}$ -conjugate ale lui W .
- $(KR|K \otimes_F V)\text{-mod}$ formată din KR -module M astfel încât există un epimorfism de KR -module

$$(KR \otimes_{KR_1} K \otimes_F V)^{(I)} \rightarrow M \rightarrow 0, \quad \text{pentru o mulțime } I.$$

Teorema 3.3.2. *Cu notațiile de mai sus, presupunem că W este un sumand direct al lui $K \otimes_F V$. Atunci $I_{G,F}(W) = I_G(K \otimes_F V)$ și categoriile $(KR|W, F)\text{-mod}$ și $(KR|K \otimes_F V)\text{-mod}$ coincid. Mai mult, avem următoarea diagramă comutativă de echivalențe de categorii:*

$$\begin{array}{ccc} (KR|W, F)\text{-mod} & \xrightleftharpoons[\text{Hom}_{KR}(KR \otimes_{KR_1} \hat{W}, -)]{} & \hat{E}\text{-mod} \\ \uparrow \text{KR} \otimes_{\text{KR}_{G_{\hat{W}}}} \downarrow \simeq & & \parallel \\ (KR_{G_{\hat{W}}}|W, F)\text{-mod} & \xrightleftharpoons[\text{Hom}_{KR_{G_{\hat{W}}}}(KR_{G_{\hat{W}}} \otimes_{KR_1} \hat{W}, -)]{} & \hat{E}_{G_{\hat{W}}}\text{-mod} \end{array}$$

3.3.3. Notăm $KE := \text{End}_{KR}(KR \otimes_{KR_1}(K \otimes_F V))^{\text{op}}$ și privim $KE = KE_T$ ca K -algebră T -graduată. Avem următoarea diagramă comutativă de categorii și functori:

$$\begin{array}{ccccc}
 (R|V)\text{-mod} & \xleftrightarrow{\quad} & E\text{-mod} & & \\
 \uparrow R \otimes_{R_T} - & \swarrow & \nearrow & & \\
 (R_T|V)\text{-mod} & \xleftrightarrow{\quad} & (KR|K \otimes_F V)\text{-mod} & \xleftrightarrow{\quad} & KE\text{-mod} \\
 & \searrow & \nearrow & & \\
 & & (KR_T|K \otimes_F V)\text{-mod} & \xleftrightarrow{\quad} &
 \end{array}$$

3.4 R -module quasiomogene

Turull [67], [70] consideră „Teoria Clifford determinată de un R -modul” în loc de un R_1 -modul. Fie W un KR_1 -modul simplu, ca mai sus.

Definiția 3.4.1. Un R -modul M este W -quasiomogen dacă $K \otimes_F M \in (KR|W)\text{-mod}$.

Teoria Clifford nu depinde de alegerea modulului W -quasiomogen.

Teorema 3.4.2. Fie M și M' R -module W -quasiomogene. Atunci există o echivalență Morita G -echivariantă între G -algebrele $\text{End}_{R_1}(M)$ și $\text{End}_{R_1}(M')$.

3.4.3. Considerăm următorul context. Fie R și R' F -algebre G -graduate. Fie M un R -modul W -quasiomogen și M' un R' -modul W' -quasiomogen, unde W este un KR_1 -modul și W' este un KR'_1 -modul. Vrem să știm dacă când Teoria Clifford determinată de M e echivalentă cu Teoria Clifford determinată de M' ?

Corolar 3.4.4. Dacă există un izomorfism $\varepsilon : \text{End}_{R_1}(M) \rightarrow \text{End}_{R'_1}(M')$ de G -algebre peste F , atunci există o echivalență de categorii:

$$(KR|W, F)\text{-mod} \simeq (KR'|W', F)\text{-mod}.$$

ce păstrează graduarea de module și comută cu acțiunea lui $\text{Gal}(K/F)$.

Un izomorfism $\text{End}_R(R \otimes_{R_1} M) \simeq \text{End}_R(R \otimes_{R_1} M')$ de algebre G -graduate este numit *endoizomorfism* în [70]. Dar când există un endoizomorfism?

Teorema 3.4.5. Presupunem că există o echivalență Rickard între F -algebrele G -graduate R și R' . Fie M un R -modul W -quasiomogen simplu și fie M' R' -modulul corespunzător. Atunci:

1) Există un izomorfism $\varepsilon : \text{End}_{R_1}(M) \rightarrow \text{End}_{R'_1}(M')$ de G -algebre peste F , indus de echivalențe Rickard.

2) KR_1 -modulul simplu W corespunde de asemenea unui KR'_1 -modul simplu W' , și echivalența derivată induce echivalența $(KR|W, F)\text{-mod} \simeq (KR'|W', F)\text{-mod}$ din Corolarul 3.4.4.

Capitolul 4

Clasele Brauer-Clifford și corespundețe de caractere

Rezultatele din [67] pot fi generalizate pentru cazul algebrelor graduate de un grup.

4.1 Motivația

Fie G un grup și F un corp. Fie R o F -algebră tare G -graduata și două R -module M și M' , de preferință simple sau semisimple. Întrebarea pe care o punem din nou, e când au aceste două module aceeași Teorie Clifford? Pentru aceasta vom da niste proprietăți ale corespondențelor de caractere și a elementelor corespunzătoare din grupul Brauer-Clifford.

4.2 Grupul Brauer-Clifford

Pentru a defini grupul Brauer-Clifford, introdus în [69], avem nevoie de un grup G și de un G -inel simplu comutativ Z . În acest context spunem că o G -algebră simplă centrală A peste Z este *trivială* dacă există un G -modul $M \neq 0$ peste Z astfel încât $End_Z(M)$ este izomorf cu A ca G -algebră simplă centrală peste Z . Definiția grupului Brauer-Clifford din [69] e mai generală decât cea din [67, 68], dar în esență e echivalentă.

Definiția 4.2.1. Fie G un grup finit și Z un G -inel simplu comutativ. Spunem că *grupul Brauer-Clifford* a lui G peste Z este mulțimea $BrClif(G, Z)$ împreună cu o operație binară. Elementele din $BrClif(G, Z)$ sunt clase de echivalență de G -algebre simple centrale de rang finit peste Z , sub echivalența prezentată în cele ce urmează. Fie A și B G -algebre simple centrale de rang finit peste Z . Atunci, spunem că A este echivalentă cu B dacă și numai dacă există G -algebrele simple centrale triviale T_1 și T_2 peste Z astfel încât

$$A \otimes_Z T_1 \simeq B \otimes_Z T_2$$

ca G -algebre centrale peste Z . Operația binară pe $\text{BrClif}(G, Z)$ este aceea indusă de produsul tensorial peste Z de G -algebre simple centrale peste Z .

4.3 Clasa Brauer-Clifford și G -algebra centrală a unui caracter

Fie G un grup, Z un G -inel simplu comutativ, F un corp de caracteristică zero, și $\bar{F}$ închiderea algebrică a lui F . Presupunem că toate caracterele au valori în $\bar{F}$. Vom nota cu $\text{Irr}(G)$ mulțimea caracterelor ireductibile a unui grup finit G . Vrem să studiem Teoria Clifford în cazul particular al algebrelor tare graduate.

4.3.1. Fie R o F -algebră tare G -graduată semisimplă. Fie ψ un caracter ireductibil al algebrei $\bar{F}R_H$, unde $H \leq G$. Fie θ_1 un caracter ireductibil al lui $\bar{F}R_1$ care e inclus în restiția lui ψ la $\bar{F}R_1$, $\theta_1, \dots, \theta_r \in \text{Irr}(\bar{F}R_1)$ fie $G \times \text{Gal}(\bar{F}/F)$ -orbita lui θ_1 , și fie

$$\bar{\theta} = \theta_1 + \dots + \theta_r.$$

Fie $e_{\theta_1}, \dots, e_{\theta_r}$ idempotenții primitivi corespunzători ai lui $Z(\bar{F}R_1)$, și fixăm $e = e_{\theta_1} + \dots + e_{\theta_r}$. Atunci $e \in Z(R_1)$, și dacă mulțimea $F_0 := e(R_1 \cap Z(R))$ atunci F_0 este un corp.

Definiția 4.3.2. Se numește *algebră centrală a lui ψ față de R și F* , F_0 -algebra asupra căreia acționează G $eZ(R_1)$. O vom nota cu $Z(\psi, R, F)$. Pentru fiecare $\theta \in \{\theta_1, \dots, \theta_r\}$, caracterul central asociat lui θ , se reduce non-trivial la o funcție

$$\omega_\theta : Z(\psi, R, F) \rightarrow \bar{F}$$

pe care o numim *caracterul central asociat lui θ* .

$Z(\psi, R, F)$ este o G -algebră simplă centrală comutativă peste corpul F_0 , determinată în mod unic de ψ și F iar

$$Z(\psi, R, F) \simeq F(\theta_1) \oplus F(\theta_2) \oplus \dots \oplus F(\theta_s),$$

unde G -acțiunea peste algebra din dreapta e obținută din G -acțiunea pe Θ . Algebra centrală deține informații despre caracter. Următoarea propoziție descrie cum se întâmplă aceasta.

Propoziția 4.3.3. Fie R și R' două F -algebre tare G -graduate semisimple, și fie ψ_1 și ψ_2 două caractere ireductibile ale algebrei $\bar{F}R_H$ și $\bar{F}R'_H$, respectiv, unde $H \leq G$. Fie $\theta_1 \in \text{Irr}(\bar{F}R_1)$ inclusă în $\text{Res}_{\bar{F}R_1}^{\bar{F}R}(\psi_1)$ și $\theta_2 \in \text{Irr}(\bar{F}R'_1)$ inclusă în $\text{Res}_{\bar{F}R'_1}^{\bar{F}R'}(\psi_2)$. Pentru $i = 1, 2$ fie O_i $G \times \text{Gal}(\bar{F}/F)$ -orbita lui θ_i . Fixăm $Z_1 = Z(\psi_1, R, F)$ și $Z_2 = Z(\psi_2, R', F)$. Următoarele afirmații sunt echivalente:

(1) Există $\alpha : Z_1 \rightarrow Z_2$ un izomorfism de G -algebre peste F care duce caracterul central asociat lui θ_1 în caracterul central asociat lui θ_2 .

(2) Există o bijecție $\beta : O_1 \rightarrow O_2$ care păstrează acțiunea lui $G \times \text{Gal}(\bar{F}/F)$ și este astfel încât $\beta(\theta_1) = \theta_2$.

Mai mult, dacă α și β există atunci sunt unice.

4.3.4. Fie ψ un caracter ireductibil al algebrei $\bar{F}R_H$, unde $H \leq G$. Fie θ_1 un caracter ireductibil inclus în restricția lui ψ la $\bar{F}R_1$, $\theta_1, \dots, \theta_r \in \text{Irr}(\bar{F}R_1)$ e $G \times \text{Gal}(\bar{F}/F)$ -orbita lui θ_1 , și fie $\bar{\theta} = \theta_1 + \dots + \theta_r$.

Vom da acum definiția modulului quasiomogen când modulul este "deasupra" caracterului.

Definiția 4.3.5. Un R -modul M este ψ -quasiomogeneous (față de R_1) dacă nu este zero și caracterul χ al lui $\bar{F} \otimes_F M$ este de forma $m\bar{\theta}_{R_1}$, unde m este un întreg pozitiv.

Astfel de R -module există întotdeauna.

Teorema 4.3.6. Fie $Z = Z(\psi, R, F)$ algebra centrală a lui ψ față de F . Presupunem că M este un R -modul ψ -quasiomogen peste F . Atunci $\text{End}_{R_1}(M)$ este o G -algebră simplă centrală peste Z și clasa sa în $\text{BrClif}(G, Z)$ nu depinde de alegerea lui M .

Definiția 4.3.7. Fie $Z = Z(\psi, R, F)$ algebra centrală a lui ψ față de R și F . Presupunem că M este un R -modul ψ -quasiomogen peste F și privind $\text{End}_{R_1} M$ ca o G -algebră simplă centrală peste Z notăm

$$[[\psi]] = [[\psi, R, F]] \in \text{BrClif}(G, Z)$$

elementele din $\text{BrClif}(G, Z)$ pe care le reprezintă. Spunem că acesta este elementul din grupul Brauer-Clifford asociat lui ψ .

4.3.8. Fie R și R' două F -algebre tare G -graduate semisimple. Fie ψ un caracter ireductibil al algebrei $\bar{F}R_H$, unde $H \leq G$ și ψ_1 este un caracter ireductibil al algebrei $\bar{F}R'_{H'}$, unde $H' \leq G$. Fie $Z = Z(\psi, R, F)$ algebra centrală a lui ψ față de R și F , și fie $Z' = Z(\psi_1, R', F)$ algebra centrală a lui ψ_1 față de R' și F . Presupunem că avem un izomorfism de G -algebre $\alpha : Z \rightarrow Z'$ și notăm cu

$$\bar{\alpha} : \text{BrClif}(G, Z) \rightarrow \text{BrClif}(G, Z')$$

izomorfismul indus de α . Presupunem că $\bar{\alpha}([[\psi]]) = [[\psi_1]]$.

Observația 4.3.9. Fie $F_0 = Z^G$ și $F'_0 = (Z')^G$. Atunci, $\alpha(F_0) = F'_0$. Fie M un R -modul ψ -quasiomogen peste F și fie M' un R' -modul ψ_1 -quasiomogen peste F . Atunci, centrul

lui $\text{End}_{R_1}(M)$ e identificat în mod natural cu Z , și clasa lui $\text{End}_{R'_1}(M')$ în $\text{BrClif}(G, Z)$ este $[[\psi]]$, și centrul lui $\text{End}_{R'_1}(M')$ e identificat în mod natural cu Z' , iar clasa lui $\text{End}_{R'_1}(M')$ în $\text{BrClif}(G, Z')$ este $[[\psi_1]]$. Deoarece $\bar{\alpha}[[\psi]] = [[\psi_1]]$, există G -algebre triviale T_1 și T_2 și un izomorfism de G -algebre peste F

$$\beta : \text{End}_{R_1}(M) \otimes_{F_0} T_1 \rightarrow \text{End}_{R'_1}(M') \otimes_{F'_0} T_2$$

care prin reduce la centrul algebrelor ca aplicația $\alpha : Z \rightarrow Z'$. Prin anumite construcții și identificări se obțin alte module quasiprimitive peste F pe care le renumim M și M' respectiv. Obținem izomorfismul β de la $A = \text{End}_{R_1}(M)$ la $A' = \text{End}_{R'_1}(M')$. Se obține și o corespondență bijectivă între caracterele lui R și R' . Pentru mai multe detalii vezi [61].

4.3.10. Dacă $H \leq G$ atunci notăm cu $\text{Irr}(H, R, \psi)$ mulțimea caracterelor ireductibile ϕ ale lui $\bar{F}R_H$ astfel încât restricția lui ψ la $\bar{F}R_1$ conține cel puțin un caracter ireductibil ce e $G \times \text{Gal}(\bar{F}/F)$ -conjugat cu un caracter ireductibil conținut în restiția lui ψ la $\bar{F}R_1$. Notăm cu $\mathbf{Z}\text{Irr}(H, R, \psi)$ mulțimea combinațiile liniare întregi de elemente din $\text{Irr}(H, R, \psi)$. O construcție analogă o facem pentru G , o F -algebră tare G -graduată R' și caracterul ψ_1 .

Teorema 4.3.11. *Presupunem notațiile din 4.3.8 și că $\theta \in \text{Irr}(\bar{F}R_1)$ este $G \times \text{Gal}(\bar{F}/F)$ -conjugată cu un caracter ireductibil conținut în restiția lui ψ la $\bar{F}R_1$, și că $\theta_1 \in \text{Irr}(\bar{F}R'_1)$ este $G \times \text{Gal}(\bar{F}/F)$ -conjugată cu un caracter ireductibil conținut în restiția lui ψ_1 la $\bar{F}R_1$. Mai presupunem că caracterul central asociat lui θ restricționat la Z corespunde caracterului central asociat lui θ_1 restricționat la Z' prin izomorfismul α . Atunci, există o bijecție $\phi \mapsto \phi'$ de la reuniune lui $\mathbf{Z}\text{Irr}(\bar{F}R_H|\psi)$ la reuniune de $\mathbf{Z}\text{Irr}(\bar{F}R'_H|\psi_1)$ când H e un subgroup al lui G și avem proprietățile:*

- (1) Pentru orice $H \leq G$, restricția aplicației $\phi \mapsto \phi'$ determină un izomorfism de $\mathbb{Z}$ -module de la $\mathbf{Z}\text{Irr}(\bar{F}R_H|\psi)$ la $\mathbf{Z}\text{Irr}(\bar{F}R'_H|\psi_1)$, care păstrează produsul inter uzual și restricția produce o bijecție de la $\text{Irr}(\bar{F}R_H|\psi)$ la $\text{Irr}(\bar{F}R'_H|\psi_1)$.
- (2) Există o constantă rațională d , astfel încât, pentru $H \leq G$, $\phi \in \mathbf{Z}\text{Irr}(\bar{F}R_H|\psi)$ și $\phi \mapsto \phi'$, avem $\phi'(1) = d\phi(1)$.
- (3) Aplicația $\phi \mapsto \phi'$ comuta cu inducția și restricția de caractere, înmulțirea cu caractere ale lui $\bar{F}R_H$, cu orice automorfism Galois fixat de F și cu conjugarea cu G .
- (4) Aplicația $\phi \mapsto \phi'$ pastrează corpul de valori al caracterelor ireductibile și elementele corespunzătoare ale grupului Brauer și în particular indicii Schur.
- (5) Dacă $\phi \mapsto \phi'$ și ϕ e ireductibil, atunci ϕ și ϕ' au algebre centrale izomorfe.

4.4 Extinderi de corpuri

Egalitatea claselor Brauer-Clifford peste un corp dă naștere unei egalități peste un corp mai mare. Fie F un cor de caracteristică zero iar caracterele iau valori în $\bar{F}$. Fie K un subcorp al lui $\bar{F}$ ce îl conține pe F . Fie R și R' două F -algebre tare G -graduate semisimple. Fie $\theta \in \text{Irr}(\bar{F}R_1)$, și $\theta' \in \text{Irr}(\bar{F}R'_1)$. Fie $Z = Z(\theta, R, F)$ algebra centrală a lui θ față de R și F , și fie $Z' = Z(\theta', R', F)$ algebra centrală lui θ' față de R' și F .

Propoziția 4.4.1. *Presupunem că există un izomorfism de G -algebre $\alpha : Z \rightarrow Z'$, care induce un izomorfism $\bar{\alpha} : \text{BrClif}(G, Z) \rightarrow \text{BrClif}(G, Z')$ și e astfel încât α duce caracterul central asociat lui θ la caracterul central asociat lui θ' . Mai mult, presupunem că*

$$\bar{\alpha}([\theta, R, F]) = [[\theta', R', F]].$$

Fixăm $Z_K = Z(\theta, KR, K)$ și $Z'_K = Z(\theta', KR', K)$. Atunci, există un unic izomorfism de G -algebre $\beta : Z_K \rightarrow Z'_K$, astfel încât β duce caracterul central asociat lui θ la caracterul central asociat lui θ' . Mai mult, dacă notăm cu $\bar{\beta} : \text{BrClif}(G, Z_K) \rightarrow \text{BrClif}(G, Z'_K)$ izomorfismul indus de β , atunci

$$\bar{\beta}([\theta, KR, K]) = [[\theta', KR', K]].$$

4.5 O echivalență Morita peste Z

Fie M un R -modul simplu, și fie ψ un caracter al unui submodul simplu al $\bar{F}R$ -modulului $\bar{F} \otimes_F M$. Fie θ_1 un caracter ireductibil conținut în restricția lui ψ la $\bar{F}A$ și $\theta_1, \dots, \theta_r, \bar{\theta}, e$ and F_0 ca în Secțiunea 4.3, unde $A = R_1$. Fie $\theta_1, \dots, \theta_s$ reprezentanții orbitelor acțiunii lui $\text{Gal}(\bar{F}/F)$ asupra mulțimii $\{\theta_1 \dots \theta_r\}$.

Atunci $\text{End}_R(R \otimes_A M)^{\text{op}}$ este o F_0 -algebră simplă centrală G -graduată peste Z , unde

$$Z := eZ(A) \simeq F(\theta_1) \oplus F(\theta_2) \oplus \dots \oplus F(\theta_s)$$

ca F_0 -algebre asupra cărora acționează G . In loc de M ca mai sus putem folosi un alt R -modul mai general: un R -modul ψ -quasiomogen M' .

Propoziția 4.5.1. *Dacă M' este un R -modul ψ -quasiomogen, atunci există o echivalență Morita G -graduată peste Z între $\text{End}_R(R \otimes_A M)$ și $\text{End}_R(R \otimes_A M')$.*

Capitolul 5

Algebre G -graduate modulare și G -algebre de endomorfisme

Alexandre Turull în [70], [71] a introdus noțiunea de endoizomorfism arătând că există o legătură naturală între această noțiune și Teoria Clifford a grupurilor finite. Un endoizomorfism este un izomorfism între G -algebre de endomorfisme, unde G este un grup finit. Considerăm endoizomorfisme între module peste algebre tare G -graduate. Un endoizomorfism induce echivalențe de categorii cu proprietăți de compatibilitate bune (vezi Teorema 5.5.1 c și Teorema 5.6.1 mai jos). Rezultate sunt ale lui D. Gliția și pot fi găsite în [24].

5.1 Contextul general

5.1.1. Fie p un număr prim. Vom considera sistemele p -modulare $(\mathcal{K}, \mathcal{O}, k)$ și $(\hat{\mathcal{K}}, \hat{\mathcal{O}}, \hat{k})$ astfel încât $\hat{\mathcal{K}}$ este o extindere finită a lui $\mathcal{K}$ și $\hat{\mathcal{O}}$ este un inel de întregi ai lui $\hat{\mathcal{K}}$. Fie $\mathfrak{m}$ idealul maximal al lui $\mathcal{O}$ și $\hat{\mathfrak{m}}$ idealul maximal al lui $\hat{\mathcal{O}}$.

5.1.2. Fie G un grup finit și $R = \bigoplus_{g \in G} R_g$ o $\mathcal{O}$ -algebră a tare G -graduată $\mathcal{O}$ -algebra, liberă de rang finit peste $\mathcal{O}$. Notăm $\hat{\mathcal{O}}R = \hat{\mathcal{O}} \otimes_{\mathcal{O}} R$, $\hat{\mathcal{K}}R = \hat{\mathcal{K}} \otimes_{\mathcal{O}} R$ și $\hat{k}R = \hat{k} \otimes_{\mathcal{O}} R$.

Presupunem că pentru $H \leq G$ algebra $\mathcal{K}R_H$ este simetrică iar $\hat{\mathcal{K}}R_H$ și $\hat{k}R_H$ scindează. Modulele sunt presupuse finit generate. Notăm cu $\mathcal{R}_{\mathcal{K}}(R)$ grupul Grothendieck al categoriei de $\mathcal{K}R$ -module finit generate. Dacă M este un $\mathcal{K}R$ -modul, notăm cu $[M]$ imaginea sa în $\mathcal{R}_{\mathcal{K}}(R)$.

Notăm cu $\text{Irr}_{\mathcal{K}}(R)$ mulțimea claselor de izomorfism de $\mathcal{K}R$ -module simple și cu $\text{IBr}(kR)$ mulțimea claselor de izomorfism de kR -module simple.

5.1.3. Morfismul de descompunere. Fie M un $\mathcal{K}R$ -modul. O R -lattice a lui M este un R -submodul L al lui M cu următoarele proprietăți. Luăm o $\mathcal{K}$ -bază în M și fie L $\mathcal{O}$ -submodulul lui M generat de această bază și de către toate produsele între elementele

acestei baze și elementele dintr-o $\mathcal{O}$ -bază a lui R . Atunci L este un R -submodul al lui M cu proprietatea că $\mathcal{K} \otimes_{\mathcal{O}} L \simeq M$.

Fie L o R -latice a lui M . Putem construi cu aceasta kR -modulul $L/\mathfrak{m}L$, reprezentând o *reducere modulo $\mathfrak{p}$ a lui M* . Acest modul nu este unic dar toate modulele au aceeași factor de compozitie până la izomorfism. În acest mod, *aplicația de descompunere*

$$d : \mathbb{Z}\text{Irr}(\mathcal{K}R) \rightarrow \mathbb{Z}\text{IBr}(kR).$$

duce clasa lui M în $\mathcal{R}_{\mathcal{K}}(R)$ la clasa lui $L/\mathfrak{m}L$ în $\mathcal{R}_k(R)$.

5.1.4. Din [46, Teorema 3.4] știm că există o acțiune a $\mathcal{K}G$ -modulelor asupra $\mathcal{K}R$ -modulelor. Fie M un R -modul și N un $\mathcal{K}G$ -modul. Atunci putem construi $\mathcal{K}R$ -modulul $M \otimes_{\mathcal{O}} N$ care este de asemenea un modul peste algebra $(G \times G)$ -graduată $R \otimes_{\mathcal{O}} \mathcal{K}G$.

5.2 Categori de module peste un modul dat

Fie R o $\mathcal{O}$ -algebră tare G -graduată, și fie M o R -latice.

Definiția 5.2.1. Notăm cu $\widehat{M}_{\mathcal{K}}$ suma directă de un număr infinit numărabil de copii de $\mathcal{K}R$ -module $M \otimes_{\mathcal{O}} \mathcal{K}G$ și cu $(\mathcal{K}R_H|M)$ -mod subcategoria plină a lui $\mathcal{K}R_H$ -mod formată din $\mathcal{K}R_H$ -modulele ce sunt câțuri de $\mathcal{K}R_H$ -submodule ale lui $\widehat{M}_{\mathcal{K}}$ finit generate. Spunem că un modul din $(\mathcal{K}R_H|M)$ este *deasupra* lui M .

Definiția 5.2.2. O extindere de corpuri $\mathcal{K}$ a lui $\mathcal{O}$ este o *extindere bună pentru M* dacă $\text{Res}_{\mathcal{K}R_1}^{\mathcal{K}R}(\mathcal{K} \otimes_{\mathcal{O}} M)$ e un modul semisimplu și

$$\mathcal{K} \otimes_{\mathcal{O}} \text{End}_{R_1}(M) = \text{End}_{R_1}(\mathcal{K} \otimes_{\mathcal{O}} M).$$

Vom presupunem că $\mathcal{K}A_1$ e semisimplu pentru ca extinderea $\mathcal{K}/\mathcal{O}$ să fie.

Definiția 5.2.3. Fie V un $\mathcal{K}R_1$ -modul. Notăm cu $\text{Irr}(\mathcal{K}R|V)$ mulțimea tuturor claselor de izomorfism de $\mathcal{K}R$ -module simple a căror restricție la R_1 conține un sumand simplu care este sumand și în V . Spunem că modulele din $\text{Irr}(\mathcal{K}R|V)$ sunt *deasupra* lui V .

Definiția 5.2.4. Fie W un kR_1 -modul. Notăm cu $\text{IBr}(kR|W)$ mulțimea tuturor claselor de izomorfism de kR_1 -module simple a căror restricție la R_1 conține un sumand simplu care este și sumand în W . Spunem că modulele din $\text{IBr}(kR|W)$ sunt *deasupra* lui W .

5.3 Endoizomorfisme și corespondențe de module

Fie R și R' două $\mathcal{O}$ -algebre tare G -graduate. Fie M o R -latice și fie M' o R' -latice. Presupunem că extinderea $\mathcal{K}$ a lui $\mathcal{O}$ este bună pentru M și M' .

5.3.1. Asemănător cu Secțiunea 3.4 definim un *endoizomorfism peste* $\mathcal{O}$ de la M la M' ca fiind un izomorfism de G -algebre peste $\mathcal{O}$

$$\epsilon : \text{End}_{R_1}(M) \rightarrow \text{End}_{R'_1}(M').$$

Definiția 5.3.2. a) O G -algebră Z peste $\mathcal{K}$ se numește o *algebră centrală a lui* $\mathcal{K}R$ dacă, fixând $Z_0 = Z(R_1/J(R_1))$ pentru un idempotent e al lui Z_0^G avem $Z = eZ_0$.

b) Fie e suma tuturor idempotenților primitivi ai lui Z_0^G care acționează netrivial asupra lui $\mathcal{K} \otimes_{\mathcal{O}} M$. Atunci eZ_0 se numește *algebra centrală a lui* R asociată cu $\mathcal{K} \otimes_{\mathcal{O}} M$, și se notează cu $Z(M, R, \mathcal{K})$.

Teorema 5.3.3. Fie ϵ un endoizomorfism de la M la M' . Atunci ϵ determina un izomorfism de G -algebre peste $\mathcal{K}$ notat $\bar{\epsilon}_{\mathcal{K}}$ de la $Z(M, R, \mathcal{K})$ la $Z(M', R', \mathcal{K})$ și un endoizomorfism

$$\widehat{\epsilon}_{\mathcal{K}} : \text{End}_{R_1}(\widehat{M}_{\mathcal{K}}) \rightarrow \text{End}_{R'_1}(\widehat{M}'_{\mathcal{K}}).$$

care la rândul lui determină un izomorfism κ_{ϵ} $\mathcal{K}$ -linear de categorii, de la $(\mathcal{K}A_H|M)$ -mod la $(\mathcal{K}A'_H|M')$ -mod.

5.3.4. Un izomorfism $\phi : M \rightarrow M'$ induce un endoizomorfism ϵ de la M la M' iar κ_{ϵ} duce fiecare modul într-un modul izomorf cu el. Dacă există o echivalență Morita G -graduată peste $\mathcal{O}$ între R și R' astfel încât M corespunde lui M' , atunci există un endoizomorfism de la M la M' .

5.4 Endoizomorfisme peste $\mathcal{K}$ și peste $\mathcal{O}$

Fie R și R' două $\mathcal{O}$ -algebre tare G -graduate. Fie M un $\mathcal{K}R$ -modul și M' un $\mathcal{K}R'$ -modul. Pornind de la un endoizomorfism peste corpul frațiilor $\mathcal{K}$ al unui domeniu cu ideale principale $\mathcal{O}$, putem obține endoizomorfismul peste $\mathcal{O}$. Fie $E = \text{End}_{\mathcal{K}R_1}(M)$.

Teorema 5.4.1. Presupunem că restricția $\text{Res}_{\mathcal{K}R_1}^{\mathcal{K}R}(M)$ este semisimplă. Atunci orice $\mathcal{O}$ -ordin în E este finit generat ca $\mathcal{O}$ -modul. Mai mult, E are un $\mathcal{O}$ -ordin B care este G -invariant și maximal între ordinele G -invariante ale lui E , și există o latice G -invariantă latice L astfel încât $B = \{e \in E \mid e(L) \subseteq L\}$.

Teorema 5.4.2. Presupunem că $\text{Res}_{\mathcal{K}R_1}^{\mathcal{K}R}(M)$ și $\text{Res}_{\mathcal{K}R'_1}^{\mathcal{K}R'}(M')$ sunt semisimple, și fie ϵ un endoizomorfism peste $\mathcal{K}$ de la M la M' . Atunci există o $\mathcal{O}$ -latice G -invariantă L a lui M , o $\mathcal{O}$ -latice G -invariantă L' a lui M' și un endoizomorfism ν de la $\text{End}_{R_1}(L)$ la $\text{End}_{R'_1}(L')$, astfel încât $\epsilon = \mathcal{K} \otimes_{\mathcal{O}} \nu$ și mai mult,

$$\text{End}_{\mathcal{K}R_1}(M) = \mathcal{K} \otimes_{\mathcal{O}} \text{End}_{R_1}(L) \quad \text{iar} \quad \text{End}_{\mathcal{K}R'_1}(M') = \mathcal{K} \otimes_{\mathcal{O}} \text{End}_{R'_1}(L').$$

5.5 Corespondențe în caracteristică zero

Fie R și R' două $\mathcal{O}$ -algebre tare G -graduate cu $\mathcal{K}R_1$ și $\mathcal{K}R'_1$ semisimple.

Teorema 5.5.1. *Fie M un $\mathcal{K}R$ -modul și M' un $\mathcal{K}R'$ -modul. Fie*

$$\epsilon : \text{End}_{\mathcal{K}R_1}(M) \rightarrow \text{End}_{\mathcal{K}R'_1}(M')$$

un endoizomorfism de la M la M' . Fie V suma directă a tuturor $\hat{\mathcal{K}}R_1$ -modulelor simple neizomorfe care apar în descompunerea lui $\text{Res}_{\hat{\mathcal{K}}R_1}^{\hat{\mathcal{K}}R}(M)$. Analog pentru V' și $\hat{\mathcal{K}}R'_1$ -modulele ce apar în descompunerea lui $\text{Res}_{\hat{\mathcal{K}}R'_1}^{\hat{\mathcal{K}}R'}(M')$. Sunt adevărate următoarele afirmații:

(1) κ_ϵ induce izomorfisme de $\mathbb{Z}\text{Irr}(\mathcal{K}H)$ -module

$$\kappa_\epsilon : \mathbb{Z}\text{Irr}(\hat{\mathcal{K}} \otimes_{\mathcal{O}} R_H|V) \rightarrow \mathbb{Z}\text{Irr}(\hat{\mathcal{K}} \otimes_{\mathcal{O}} R'_H|V').$$

- (2) κ_ϵ duce sumanzi simpli ai lui $\hat{\mathcal{K}} \otimes_{\mathcal{K}} M$ în sumanzi simpli ai lui $\hat{\mathcal{K}} \otimes_{\mathcal{K}} M'$ și comută cu restiția și induția de module, cu acțiunea lui $\text{Gal}(\hat{\mathcal{K}}/\mathcal{K})$ și cu conjugarea cu G .
- (3) Fie χ caracterul unui modul simplu din $\text{Irr}(\hat{\mathcal{K}} \otimes_{\mathcal{O}} R_H|V)$. Atunci avem $\mathcal{K}(\kappa_\epsilon(\chi)) = \mathcal{K}(\chi)$ and $[\kappa_\epsilon(\chi)] = [\chi]$ iar indicele Schur al caracterelor ireductibile sunt păstrate de κ_ϵ .

5.6 Corespondențe în caracteristică p

Fie R și R' $\mathcal{O}$ -algebre tare G -graduate. Fie M o R -latice și M' o R' -latice. Presupunem că $\mathcal{K}R_1$ și $\mathcal{K}R'_1$ sunt semisimple iar extinderea $\hat{k}$ a lui $\mathcal{O}$ e bună pentru M și M' .

Teorema 5.6.1. *Fie W suma directă a tuturor $\hat{k} \otimes_{\mathcal{O}} R_1$ -modulelor simple neizomorfe ce apar în seria de compoziție a lui $\text{Res}_{R_1}^R(\hat{k} \otimes_{\mathcal{O}} M)$, și fie W' suma directă a tuturor $\hat{k} \otimes_{\mathcal{O}} R'_1$ -modulelor simple neizomorfe ce apar în seria de compoziția lui $\text{Res}_{R'_1}^{R'}(\hat{k} \otimes_{\mathcal{O}} M')$. Fie ϵ un endoizomorfism de la M la M' . Următoarele afirmații sunt adevărate:*

(1) ϵ induce endoizomorfismul

$$\mathcal{K} \otimes_{\mathcal{O}} \epsilon : \text{End}_{\mathcal{K}R_1}(\mathcal{K} \otimes_{\mathcal{O}} M) \rightarrow \text{End}_{\mathcal{K}R'_1}(\mathcal{K} \otimes_{\mathcal{O}} M').$$

(2) κ_ϵ induce izomorfismul

$$\kappa_\epsilon : \mathbb{Z}\text{IBr}(\hat{k}R_H|W) \rightarrow \mathbb{Z}\text{IBr}(\hat{k}R'_H|W'),$$

de $\mathbb{Z}\text{Irr}(kH)$ -module, ducând module simple în module simple și sumanzi ai lui $k \otimes_{\mathcal{O}} M$ în sumanzi ai lui $k \otimes_{\mathcal{O}} M'$ și κ_ϵ commuteă cu resticția și inducția de module și cu conjugări cu G .

Capitolul 6

Corespondența Glauberman și echivalențe Morita asociate

Pornind de la algebre P -interioare, unde P este un p -grup, demonstrăm două teoreme obținând echivalențe Morita graduate de un grup. Acestea se aplică blocurilor cu defect grup normal și blocuri cu defect zero ale subgrupurilor normale, respectiv. Rezultatele principale provin din [26] și se datorează lui D. Glišia și A. Mărcuș.

6.1 Introducere

Acest capitol este motivat de mai multe rezultate despre existența echivalențelor Morita în contextul corespondenței Glauberman-Watanabe (vezi [37], [31], [28], [75], [54] și bibliografia lor). Pentru a explica aceasta, fie $(\mathcal{K}, \mathcal{O}, k)$ un sistem p -modular, G un grup finit și A un grup finit rezolubil ce acționează asupra lui G astfel încât G și A au ordine coprime. Fie b un bloc A -invariant al lui $\mathcal{O}G$. În anumite condiții, există o echivalență Morita între $b\mathcal{O}G$ și $w(b)\mathcal{O}G^A$ indusă de un $(b\mathcal{O}G, w(b)\mathcal{O}G^A)$ -bimodul M cu proprietatea că privit ca $G \times G^A$ -modul, M are o sursă care este un modul de endopermutare module. Mai mult, dacă avem un sistem p -modular, această echivalență Morita induce o bijecție

$$\pi(G, A) : \text{Irr}_{\mathcal{K}}(G, b) \rightarrow \text{Irr}_{\mathcal{K}}(G^A, w(b)),$$

care coincide cu corespondența Glauberman correspondence, unde blocul $w(b)$ a lui $\mathcal{O}G^A$ este corespondentul lui Watanabe al lui b (vezi [73]).

Prin inducție, acest caz e redus la cazul în care considerăm blocuri peste un bloc al unui p' -subgrup normal al lui G . Mai general, în loc de un p' -subgrup normal e folositor să folosim blocuri cu defect zero a unui subgrup normal (vezi [29]). De fapt, e îndeajuns să considerăm $\mathcal{O}$ -algebra R tare G -graduate P -interioare R , unde p -grupul P este un subgrup normal al unităților omogene ale lui R , și R_1 este o algebră $\mathcal{O}$ -simplă. Identitatea lui R_1 are defect grup $Q \leq P$, iar cealaltă algebră e construită considerând întâi câțul Brauer

$R_1(Q)$. Teorema 6.6.5 de mai jos generalizează rezultatul principal din Dade [6] despre corespondențe deasupra corespondenței (vezi și Turull [66] și Ladisch [40]), iar abordarea noastră e asemănătoare cu cea din [6] și [8], folosind extensii Clifford în mod repetat.

De fapt, metodele de demonstrare sunt inspirate de [17] și ca urmare, primul nostru rezultat este o generalizare a Teoremei de Structură pentru blocuri cu defect grup normal a lui Külshammer (vezi also [51, Propoziția 14.6], Alperin, Linckelman și Rouquier [2], Fan și Puig [20, Theorem 1.17]). În loc să începem cu un block al unei algebre grupale $\mathcal{O}G$, considerăm o extindere separabilă de algebre $\mathcal{O}P \rightarrow B$, unde P este un p -grup finit iar B are $\mathcal{O}$ -rangul finit și pe urmă construim algebrele noastre echivalente Morita.

6.2 Motivația: corespondența Glauberman

Vom prezenta această corespondență și vom continua cu rezultate mai noi care au la bază o teoremă a lui Atsumi Watanabe din 1999 (vezi [73]).

Fie A și K grupuri finite. Presupunem că A acționează asupra lui K . Atunci putem construi produsul semidirect

$$K \rtimes A = \{(x, a) \mid x \in K, a \in A\}, \quad \text{unde } (x, a)(y, b) = (x^a y, ab).$$

Mai mult, avem următorul șir exact ce scindează :

$$1 \rightarrow K \rightarrow K \rtimes A \xrightarrow{\pi} A \rightarrow 1$$

Există un morfism de grupuri $\lambda : A \rightarrow K \rtimes A$ astfel încât $\pi\lambda = 1_A$.

Ipoteza 6.2.1. *Fie K și A grupuri finite și A rezolubil. Presupunem că A acționează asupra lui K și $(|K|, |A|) = 1$.*

6.2.2. Fie p un număr prim. Luăm un sistem p -modular $(\mathcal{K}, \mathcal{O}, k)$ care este "destul de mare". În acest caz $\text{Irr}(K) = \text{Irr}_{\mathcal{K}}(K)$. Un caracter χ poate fi definit fie ca

$$\chi : K \rightarrow \mathcal{K}, \quad \text{fie } \chi : K \rightarrow \mathbb{C}$$

dar $\chi(K) \subseteq \mathcal{K} \cap \mathbb{C}$. Notăm $\text{Irr}_{\mathcal{K}}(K)^A = \{\chi \in \text{Irr}_{\mathcal{K}}(K) \mid {}^a\chi = \chi, \forall a \in A\}$.

Teorema 6.2.3 (Glauberman-Isaacs). *Presupunem că are loc Ipoteza 6.2.1. Atunci avem bijecția*

$$\pi(K, A) : \text{Irr}_{\mathcal{K}}(K)^A \rightarrow \text{Irr}_{\mathcal{K}}(K^A)$$

cu următoarele proprietăți:

(1) Pentru orice $B \trianglelefteq A$ avem $\pi(K, B)(\text{Irr}_{\mathcal{K}}(K)^A) \subseteq \text{Irr}_{\mathcal{K}}(K^B)^A$. Mai mult, în $\text{Irr}(K)^A$

avem

$$\pi(K, A) = \pi(K^B, A/B) \circ \pi(K, B),$$

deci comută următoarea diagramă:

$$\begin{array}{ccc} \text{Irr}(K)^A & \xrightarrow{\pi(K,A)} & \text{Irr}(K^A) \\ \pi(K,B) \downarrow & & \parallel \\ \text{Irr}(K^B)^A & \xrightarrow{\pi(K^B, A/B)} & \text{Irr}((K^B)^{A/B}). \end{array}$$

(2) Dacă A este un q -grup, unde q este un număr prim, atunci $\pi(K, A)(\chi)$ este unicul caracter ireductibil al lui K^A care este o componentă a lui $\text{Res}_{K^A}^K(\chi)$ și are multiplicitatea primă cu q , pentru orice $\chi \in \text{Irr}(K)^A$.

Teorema lui Watanabe spune că că bijecția din Teorema 6.2.3 respectă p -blocuri.

6.2.4. $\mathcal{O}P$ -module de permutare și endo-permutare

Definiția 6.2.5. O $\mathcal{O}P$ -latice M se numește *latice de permutare* dacă M are o $\mathcal{O}$ -basis P -invariantă. Modulul M se numește *modul de permutare*.

Dacă M este un modul de permutare atunci M e izomorf cu o sumă directă de $\mathcal{O}P$ -module indusă de subgrupurile $Q \leq P$, de forma

$$\mathcal{O}P \otimes_{\mathcal{O}Q} V = \text{Ind}_Q^P V,$$

unde V este $\mathcal{O}Q$ -modulul trivial.

Fie M un $\mathcal{O}P$ -modul. Atunci $\text{End}_{\mathcal{O}}(M)$ este o P -algebră liberă peste $\mathcal{O}$, unde

$$({}^u f)(m) = f(u^{-1}m).$$

De fapt, există un morfism de la P la $\text{Aut}_{\mathcal{O}}(M)$. Spunem că M se numește *$\mathcal{O}P$ -laticea de endo-permutare* dacă M este o $\mathcal{O}P$ -latice astfel încât $\text{End}_{\mathcal{O}}(M)$ este un $\mathcal{O}P$ -modul de permutare sub acțiunea de conjugare a lui P . Modulul M , în acest caz, se numește *modulul de endo-permutare*.

6.2.6. Morfismul Brauer. Fie B $\mathcal{O}D$ -algebra interioară ce are o bază P -stabilă, deci B este o $\mathcal{O}$ -algebră, liberă de rang finit peste $\mathcal{O}$ și există un morfism de $\mathcal{O}$ -algebre de la $\mathcal{O}D$ la B .

Morfismul Brauer $\text{Br}_D : B^D \rightarrow B(D)$, este definit în cele ce urmează. Fie

$$B^D := \{b \in B \mid {}^u b = b \text{ pentru orice } u \in D\},$$

cu ${}^u b = ubu^{-1}$. Fie

$$B(D) := k \otimes_{\mathcal{O}} \frac{B^D}{\sum_{Q < D} \text{Tr}_Q^D B^Q},$$

unde $B^Q = \{b \in B \mid {}^u b = b \ \forall u \in Q\}$. Atunci $\text{Br}_D = \text{Br}_D^B$ este un morfism surjectiv de k -algebre.

6.2.7. Echivalențe categoriale. Izometriile de caractere sunt de multe ori rezultatul existenței unei echivalențe Morita sau Rickard de blocuri. Koshitani și Michler în 2001 în [37] și Harris și Linckelmann în 2002 în [31] au arătat ca dacă mai avem niște condiții există o echivalență Morita între $b\mathcal{O}K$ și $w(b)\mathcal{O}K^A$, unde b este un bloc al lui $\mathcal{O}K$ care este A -invariant și $w(b)$ este blocul corespondent al lui $\mathcal{O}K^A$.

Teorema 6.2.8. *Cu ipotezele teoremei lui Watanabe există o echivalență Morita $b\mathcal{O}K \simeq w(b)\mathcal{O}K^A$. Mai mult această echivalență induce o bijecție*

$$\pi(K, A) : \text{Irr}_{\mathcal{K}}(K, b) \rightarrow \text{Irr}_{\mathcal{K}}(K^A, w(b))$$

cu condiția ca fie K este p -rezolubil și $(\mathcal{K}, \mathcal{O}, k)$ destul de mare (din [31]) fie $D \trianglelefteq K$ și $(\mathcal{K}, \mathcal{O}, k)$ e destul de mare (din [37]) fie b este un bloc nilpotent și $(\mathcal{K}, \mathcal{O}, k)$ e destul de mare (din [54]) împreună cu alte câteva condiție.

Prin inducție, Teorema 6.2.8 e redusă la cazul când avem un bloc al unui p' -subgrup normal al lui K . Deci algebra grupală $\mathcal{O}O_{p'}(K)$ e semisimplă.

6.2.9. Mai general, în loc de p' -subgrupul normal putem folosi blocuri cu defect zero ale unui subgrup normal (vezi [31]). Pentru aceasta putem considera cazurile din [29], [6], [66], [40] și [75, Paragraful 2.4] unde $K \trianglelefteq G$ și b e un bloc cu defect zero al lui $\mathcal{O}K$ iar $(\mathcal{K}, \mathcal{O}, k)$ e "destul de mare" (vezi articolele lui Dade sau Harris din bibliografie), $\mathcal{O} = \mathbb{Z}_p$, $\mathcal{K} = \mathbb{Q}_p$ și $k = \mathbb{F}_p$.

6.3 Echivalențe Morita graduate între algebre

Considerând că teoremele lui Glauberman și Isaacs (Teorema 6.2.3) și a lui Watanabe se referă la grupuri rezolubile, prin inducție demonstrarea lor se reduce la un caz special. Această situație se referă la cazul când avem un caracter care este dintr-un p -bloc cu defect zero al unui subgrup normal. În această secțiune vom prezenta acest context folosindu-ne de Dade [6], Turull [66] și Ladisch [40]. Fie G un grup finit, $K \trianglelefteq G$ și $K \trianglelefteq M \leq G$ astfel încât M/K este un p -grup. Fie $\theta \in \text{Irr}(K)$. Atunci $\theta : K \rightarrow \mathbb{C}$ și $\theta(x)$ este un întreg algebric. Să presupunem că θ este într-un p -bloc cu defect 0 al lui K .

Fie $k = \mathbb{F}_p$, $\mathcal{K} = \mathbb{Q}_p$ și $\mathcal{O} = \mathbb{Z}_p$. Deci, $(\mathcal{K}, \mathcal{O}, k)$ este un sistem p -modular. Fie $\hat{\mathcal{K}} = \mathcal{K}(\theta)$, fie $\hat{\mathcal{O}} = \mathcal{O}(\theta)$ și $\hat{k} = \mathbb{Z}_p(\theta)/p\mathbb{Z}_p(\theta)$. Deci, $(\hat{\mathcal{K}}, \hat{\mathcal{O}}, \hat{k})$ este un sistem p -modular.

6.3.1. p -blocul lui θ . p -blocul ce îl conține pe θ poate fi privit precum urmează. Există un idempotent central primitiv $e_\theta \in Z(\hat{\mathcal{O}}K)$ asociat lui θ . Atunci $e_\theta \hat{\mathcal{K}}K$ este o $\hat{K}$ -algebră simplă centrală. Mai mult, avem că $e_\theta \hat{\mathcal{K}}K \simeq M_n(\hat{\mathcal{K}})$ și θ este un caracter (complex) asociat unicului $e_\theta \hat{\mathcal{K}}K$ -modul simplu $\hat{V}$. Dacă notăm cu $\bar{\mathcal{K}}$ închiderea algebrică a lui $\hat{\mathcal{K}}$ atunci modulul θ apare în descompunerea lui $\bar{\mathcal{K}} \otimes_{\hat{\mathcal{K}}} \hat{V}$. În acest caz avem

$$\hat{G} := \text{Gal}(\hat{\mathcal{K}}/\mathcal{K}) \simeq \text{Gal}(\hat{\mathcal{O}}/\mathcal{O}) \simeq \text{Gal}(\hat{k}/k).$$

Mai mult, există un idempotent primitiv $e_{\theta, \mathcal{O}} \in Z(\mathcal{O}K)$ astfel încât $e_{\theta, \mathcal{O}} \mathcal{K}K$ este o $\mathcal{K}$ -algebră simplă cu centrul $\hat{\mathcal{K}}$, θ este o componentă a lui $V \otimes_{\mathcal{K}} \hat{\mathcal{K}}$ și $e_{\theta, \mathcal{O}} \mathcal{K}K \simeq M_m(\hat{\mathcal{K}})$. De fapt, $V \otimes_{\mathcal{K}} \hat{\mathcal{K}}$ este suma $\hat{G}$ -conjugatelor lui θ .

Observația 6.3.2. $\hat{\mathcal{K}}$ este corpul de descompunere a lui $e_{\theta, \mathcal{O}} \mathcal{K}K$.

6.3.3. Fie $K \trianglelefteq G$, $K \trianglelefteq M \leq G$ și M/K un p -grup. Fie $\theta \in \text{Irr}(K)$. Caracterului θ îi corespunde un idempotent central primitiv $e_{\theta, \mathcal{O}} \in Z(\mathcal{K}K)$. Atunci $e_{\theta, \mathcal{O}} \in Z(\mathcal{O}K)$ este un idempotent primitiv. Mai mult,

$$e_{\theta, \mathcal{O}} \mathcal{K}K \simeq M_m(\hat{\mathcal{K}}) \quad \text{și} \quad e_{\theta, \mathcal{O}} \mathcal{O}K \simeq M_n(\hat{\mathcal{O}}).$$

De fapt, $e_{\theta, \mathcal{O}} \mathcal{K}K \simeq \mathcal{K} \otimes_{\mathcal{O}} e_{\theta, \mathcal{O}} \mathcal{O}K$. Presupunem că $e_{\theta, \mathcal{O}}$ e G -invariant, deci θ e G -semi-invariant. $e_{\theta, \mathcal{O}}$ are un defect grup $P \leq G$ cu proprietatea că $Q := P \cap K$ este defect grup al lui $e_{\theta, \mathcal{O}}$ în K . Atunci $Q = \{1\}$ și notăm $M := KP = PK \leq G$.

Considerăm morfismul Brauer surjectiv

$$\text{Br}_p : (\mathcal{O}K)^p \rightarrow kC_K(P)$$

de $\mathcal{O}$ -algebre definite precum urmează:

$$\sum_{x \in K} \alpha_x x \mapsto \sum_{x \in C_K(P)} \bar{\alpha}_x x,$$

unde $\alpha \in \mathcal{O}$ e dus în $\bar{\alpha} \in k = \mathcal{O}/J(\mathcal{O})$ de către Br_p . În acest caz $e_{\theta, \mathcal{O}}$ determină blocul $e_{\varphi, \mathcal{O}} \in Z(\mathcal{O}C_K(P))$ în mod unic astfel încât $e_{\varphi, \mathcal{O}} \in Z(kC_K(P))$. Deci, caracterul θ determină caracterul φ al lui $C_K(P)$. De fapt $e_{\varphi, \mathcal{O}} C_K(P)$ este o $\hat{K}$ -algebră simplă centrală având un unic modul simplu W și φ e o componentă a lui $\hat{\mathcal{K}} \otimes_{\mathcal{K}} W$. De asemenea, $e_{\varphi, \mathcal{O}}$ are defect grup P în H și defect zero în $C_K(P) = L$. Folosind așa-numitul argument Frattini avem că $G/K \simeq H/L$. Atunci avem algebrele G/K -graduate $e_{\theta, \mathcal{O}} \mathcal{O}G$ și $e_{\varphi, \mathcal{O}} \mathcal{O}H$.

Următoarea teoremă e datorată lui E.Dade ([6]), A.Turull ([66]) și F.Ladisch ([40]).

Teorema 6.3.4. Există o echivalență Morita G/K -graduate între algebrele $e_{\theta, \mathcal{O}} \mathcal{O}G$ și $e_{\varphi, \mathcal{O}} \mathcal{O}H$.

Observația 6.3.5. Dacă K este un p' -grup atunci corespondența $\theta \mapsto \varphi$ descisă mai sus coincide cu corespondența Glauberman.

În acest caz dacă notăm $R := e_{\theta, \mathcal{O}} \mathcal{O}G$ și $S := e_{\varphi, \mathcal{O}} \mathcal{O}H$, atunci $R_1 = e_{\theta, \mathcal{O}} \mathcal{O}K$ și $S_1 = e_{\varphi, \mathcal{O}} \mathcal{O}L$.

6.4 Algebre modulare graduate de un grup

Considerăm sistemul p -modular $(\mathcal{K}, \mathcal{O}, k)$, unde k este un corp perfect. Un caz particular important este cazul când $\mathcal{K} = \mathbb{Q}_p$, $\mathcal{O} = \mathbb{Z}_p$ și $k = \mathbb{F}_p$.

Dorim să studiem produse încrucișate G -graduate $R = \bigoplus_{g \in G} R_g$, unde R e presupus liber, de rang finit peste $\mathcal{O}$, deci G este un grup finit. Avem un șir exact de grupuri

$$1 \rightarrow R_1^\times \rightarrow \text{hU}(R) \rightarrow G \rightarrow 1,$$

unde am notat cu $\text{hU}(R)$ grupul elementelor omogene inversabile ale lui R . Fie $A := R_1$.

6.4.1. Folosim construcția din [52, Capitolul 9], care ne dă o bijecție între H -algebre K -interioare și algebre H -interioare G -graduate, unde H e un grup, $K \trianglelefteq H$, $G = H/K$, și $\mathcal{O}H$ e privită ca $\mathcal{O}$ -algebră G -graduată (vezi [16, Secțiunea 2]).

Ca în [52, 4.2], o H -algebră K -interioară este o $\mathcal{O}$ -algebră A cu morfismul de grupuri $\varphi : H \rightarrow \text{Aut}(A)$ și $\psi : K \rightarrow A^\times$ astfel încât, pentru orice $x \in H$, $y \in K$ și $a \in A$, avem $(y \cdot a)^x = y^x \cdot a^x$ and $a^y = y^{-1} \cdot a \cdot y$, unde $y \cdot a$ și $a \cdot y$ sunt notații pentru $\psi(y)a$ și $a\psi(y)$ și $a^x := \varphi(x)^{-1}(a)$. Atunci A determină o G -graduate $\mathcal{O}$ -algebra $R := \bigoplus_{g \in G} R_g$

$$R := A \otimes_{\mathcal{O}K} \mathcal{O}H = \bigoplus_{x \in [H/K]} A \otimes x,$$

și există un morfism $\psi : \mathcal{O}H \rightarrow R$ de algebre G -graduate.

Invers, dacă $\psi : \mathcal{O}H \rightarrow R$ este un morfism de $\mathcal{O}$ -algebre G -graduate, atunci $A := R_1$ este o H -algebră K -interioară, unde

$$\varphi : H \rightarrow \text{Aut}(A), \quad \varphi(h)(a) = \psi(h)a\psi(h)^{-1},$$

și $\psi : K \rightarrow A^\times$ e restricția lui ψ .

6.4.2. Fie P un p -grup. Din [66, Teorema 3.3], dacă $\hat{k}/k$ e o extindere de corpuri și M este un $\hat{k}P$ modul de endo-permutare, atunci există un kP -modul de endo-permutare M_0 astfel încât $M \simeq \hat{k} \otimes_k M_0$.

Teorema 6.4.3 (Dade). *Fie R un produs încrucișat G -graduat astfel încât $R_1 = kP$ și fie M un kP -module de endo-permutare indecompozabil G -invariant. Fie $E = \text{End}_R(R \otimes_{R_1}$*

$M)^{\text{op}}$ și $\bar{E} = E/J_{\text{gr}}(R)$. Atunci următoarea extindere de grupuri scindează:

$$1 \rightarrow \bar{E}_1^\times \rightarrow \text{hU}(\bar{E}) \rightarrow G \rightarrow 1.$$

6.5 Situația “defect grupului normal”

În această secțiune vom generaliza rezultatul principal din [17], stabilind o echivalență Moritaintre algebre tare graduate. Cadrul e dat de Ipotezele 6.5.1 și 6.5.2, iar algebrele în discuție sunt definite în 6.5.5 și 6.5.8.

6.5.1. Fie B o $\mathcal{O}D$ -algebră interioară, liberă de rang finit peste $\mathcal{O}$, cu baza D -stabilă. Presupunem că 1 e un idempotent primitiv în $Z(B)$, și că B are defect grup D . Mai presupunem că ${}_{\mathcal{O}D}B$ și $B_{\mathcal{O}D}$ sunt proiective.

6.5.2. Există un idempotent primitiv $i \in B^D$ astfel încât $B \mid Bi \otimes_{\mathcal{O}D} iB$ ca (B, B) -bimodule. Fie

$$\gamma = \{aia^{-1} \mid a \in (B^D)^\times\}$$

clasa de $(B^D)^\times$ -conjugare a lui i . Atunci perechea $(D, \gamma) = D_\gamma$ se numește *defect grupul punctat al lui B* (noțiune introdusă de Puig, vezi [60]). Mai mult, $\text{Br}_D(i)$ este un idempotent primitiv în $B(D)$, și $\text{Br}_D(\gamma)$ este un punct a lui $B(D)$.

Există un unic ideal maximal al lui B^D , notat $\mathfrak{m}_\gamma$, care corespunde lui γ astfel încât $\gamma \notin \mathfrak{m}_\gamma$ și un unic ideal maximal al lui $B(D)$, notat cu $\mathfrak{m}_{\text{Br}_D(\gamma)}$, care corespunde lui $\text{Br}_D(\gamma)$ astfel încât $\text{Br}_D(\gamma) \notin \mathfrak{m}_{\text{Br}_D(\gamma)}$. Mai mult, avem că

$$B^D/\mathfrak{m}_\gamma \simeq B(D)/\mathfrak{m}_{\text{Br}_D(\gamma)},$$

și notăm cu S K -algebra simpla $B(D)/\mathfrak{m}_{\text{Br}_D(\gamma)}$.

Fie $\bar{V}$ be unicul S -module simplu. Există un unic idempotent central primitiv $e_\gamma \in Z(B(D))$ astfel încât $e_\gamma \text{Br}_\gamma(i) \neq 0$ și imaginea lui $e_\gamma \in B(D)$ prin aplicația $B(D) \rightarrow S$ este identitatea lui S .

Vom presupune că S are indice Schur 1. Avem că $\hat{k} = Z(S)$ și $S \simeq \text{End}_{\hat{k}}(\bar{V}) \simeq M_m(\hat{k})$, where $m = \dim_{\hat{k}} \bar{V}$.

6.5.3. Fie $C_{B^\times}(D)$ și $N_{B^\times}(D)$ centralizatorul lui D în $B^\times$ și respectiv normalizatorul lui D în $B^\times$. Notăm

$$G := N_{B^\times}(D)/C_{B^\times}(D) \quad \text{and} \quad \bar{G} := N_{B^\times}(D)/DC_{B^\times}(D).$$

Observăm că $N_{B^\times}(D)$ acționează asupra lui B^D și lui $B(D)$. Mai mult, avem următoarele funcții care sunt compatibile cu acțiunea lui $N_{B^\times}(D)$:

$$C_{B^\times}(D) \hookrightarrow B^D \rightarrow B(D).$$

În acest context putem construi produsul încrucișat G -graduat crossed product notat $B(D) * G$.

6.5.4. Dacă $a \in N_{B^\times}(D)$, atunci aia^{-1} rămâne un idempotent primitiv în B^D . Fie

$$N_{B^\times}(D)_\gamma := \{a \in N_{B^\times}(D) \mid a\gamma a^{-1} = \gamma\}$$

stabilizatorul lui γ în $N_{B^\times}(D)$. Fie $G_\gamma := N_{B^\times}(D)/C_{B^\times}(D)$ stabilizatorul lui γ în G . Stabilizatorul lui e_γ în $N_{B^\times}(D)$ coincide cu $N_{B^\times}(D)_\gamma$. Notăm

$$\bar{G}_\gamma := N_{B^\times}(D)_\gamma/DC_{B^\times}(D) \quad \text{și} \quad \bar{D} := D/Z(D) \simeq DC_{B^\times}(D)/C_{B^\times}(D).$$

Doarece $D \rightarrow B^\times$ e injectivă, avem că $Z(D) = D \cap C_{B^\times}(D)$, deci $\bar{G}_\gamma = G_\gamma/\bar{D}$.

6.5.5. Observăm că toate morfismele din diagramă

$$\begin{array}{ccc} B^D & \xrightarrow{\text{Br}_D} & B(D) \\ \downarrow & & \downarrow \\ B^D/\mathfrak{m}_\gamma & \longrightarrow & B(D)/\mathfrak{m}_{\text{Br}(\gamma)} = S \end{array}$$

sunt morfisme de $N_{B^\times}(D)_\gamma$ -algebre iar $e_\gamma B(D)$ este o k -algebra $C_{B^\times}(D)$ -interioară asupra căreia acționează $N_{B^\times}(D)$ deci, putem construi produsul încrucișat tare G_γ -graduat $R := e_\gamma B(D) * G$, cu $R_1 := e_\gamma B(D)$.

De asemenea, există un morfism de grupuri $\sigma : D \rightarrow S^\times$ astfel încât pentru orice $u \in D$ și orice $s \in S$ avem ${}^u s = \sigma(u)s\sigma(u)^{-1}$, deci D -algebra S e interioară. Prin urmare, S este o k -algebră $DC_{B^\times}(D)$ -interioară acționată de $N_{B^\times}(D)_\gamma$ și putem construi produsul încrucișat $\bar{G}_\gamma$ -graduat $\bar{R} := S * \bar{G}_\gamma$.

Vom presupune că γ este G -invariant.

Observația 6.5.6. Dacă pornim cu un bloc B al lui $\mathcal{O}G$, atunci există funcțiile

$$\mathcal{O}C_G(D) \hookrightarrow \mathcal{O}G \xrightarrow{\text{Br}_D} kC_G(D),$$

și $e_\gamma B(D) = kC_G(D)e_\gamma$.

6.5.7. Grupul $\bar{G}$ acționează asupra lui $\hat{k}$, și avem morfismul de grupuri

$$\theta : \bar{G} \rightarrow \text{Gal}(\hat{k}/k).$$

Fie $K \leq \bar{G}$ kernelul lui θ . Prin ipoteză, extinderea $\mathcal{O}D \rightarrow B$ e separabilă, deci $\bar{e}_\gamma \in \text{Tr}_1^{\bar{G}}(\hat{k})$ și $\bar{e}_\gamma \in Z(S) = \hat{k}$. Atunci $\hat{k}$ este un modul proiectiv peste o algebră grupală $\hat{k}K$, și prin Teorema lui Maschke $p \nmid |K|$.

Grupul $N_{B^\times}(D)$ acționează asupra lui D , și avem

$$G \rightarrow \text{Aut}(D) \rightarrow \text{Out}(D), \quad \text{și} \quad \bar{G} \rightarrow \text{Out}(D).$$

Atunci grupul $\bar{G}$ (și deci G) sunt finite. Acțiunea lui $N_{B^\times}(D)$ asupra lui D și $\hat{k}$ induce diagrama comutativă:

$$\begin{array}{ccccccc} 1 & \longrightarrow & \bar{D} & \longrightarrow & G & \longrightarrow & \bar{G} \longrightarrow 1 \\ & & \downarrow & & \downarrow & \swarrow \sigma & \downarrow \\ 1 & \longrightarrow & \text{Int}(\hat{k}D) & \longrightarrow & \text{Aut}_k(\hat{k}D) & \longrightarrow & \text{Out}_k(\hat{k}D) \longrightarrow 1, \end{array}$$

Din [20, Corollary 3.13], există un morfism $\sigma : \bar{G} \rightarrow \text{Aut}_k(\hat{k}D)$ care ridică morfismul $\bar{G} \rightarrow \text{Out}_k(\hat{k}D)$.

6.5.8. Deoarece am presupus că $\bar{V}$ e $\bar{G}$ -invariant, din Teoria Clifford theory avem izomorfismul de algebre $\bar{G}$ -graduate algebras

$$\text{End}_{\bar{R}}(\bar{R} \otimes_S \bar{V})^{\text{op}} \simeq \hat{k}_\beta^\theta \bar{G},$$

unde $\hat{k}_\beta^\theta \bar{G}$ este un produs încrucișat $\bar{G}$ -graduat al lui $\hat{k}$ și $\bar{G}$ determinat de 2-cociclul $\beta : \bar{G} \times \bar{G} \rightarrow \hat{k}^\times$ și de acțiunea $\theta : \bar{G} \rightarrow \text{Gal}(\hat{k}/k)$. În acest caz avem o echivalență Morita $\bar{G}$ -graduată între $\bar{R} = S * \bar{G}$ și $\hat{k}_\beta^\theta \bar{G}$, și mai mult, izomorfismul $\bar{R} \simeq S \otimes_{\hat{k}} (\hat{k}_\beta^\theta \bar{G})$ de algebre G -graduate duce $s\bar{g}$ în $s \otimes_{\hat{k}} g$. Folosind morfismul $\sigma : \bar{G} \rightarrow \text{Aut}_k(\hat{k}D)$, putem construi produsul încrucișat tare $\bar{G}$ -graduat $(\hat{k}D)^\sigma \bar{G}$, cu 1-componenta $\hat{k}D$. Fie $R' := (\hat{k}D)^\sigma \bar{G}$, privit ca algebră G -graduată, cu 1-componenta $R'_1 = \hat{k}Z(D)$.

Teorema 6.5.9. *Există o echivalență Morita G -graduată între $R = e_\gamma B(D) * G$ și $R' = (\hat{k}D)^\sigma \bar{G}$.*

6.6 Algebre G -graduate $\mathcal{O}P$ -interioare

6.6.1. Fie R o $\mathcal{O}$ -algebră G -graduată ca în secțiunea 2. Presupunem următoarele:

(1) R este un produs încrucișat a lui $A := R_1$ și G , deci avem sirul exact:

$$1 \rightarrow A^\times \rightarrow \text{hU}(R) \rightarrow G \rightarrow 1.$$

(2) A este o k -algebră simplă și dacă notăm $\hat{k} := Z(A)$ atunci $\hat{k}$ este o extindere Galois a lui k , adică, A are indice Schur 1. Notăm cu V unicul (până la izomorfism) A -modul simplu.

(3) Există un p -group finit P și un morfism unital $\varphi : \mathcal{O}P \rightarrow$ astfel încât ${}_{\mathcal{O}P}R$ și $R_{\mathcal{O}P}$ sunt module proiective.

(4) $\varphi(P) \cap A^\times = \{1\}$ și avem diagrama comutativă:

$$\begin{array}{ccccccc}
 & & & P & \xlongequal{\quad} & P & \\
 & & & \downarrow & & \downarrow & \\
 & & \psi & & & & \\
 & & \swarrow & & & & \\
 1 & \longrightarrow & A^\times & \longrightarrow & \text{hU}(R) & \longrightarrow & G \longrightarrow 1.
 \end{array}$$

Presupunem că P este un subgrup normal al lui $\text{hU}(R)$, deci și a lui G , și notăm $\bar{G} := G/P$.

(5) Fie $Q \leq P$ un defect group al lui kA . Presupunem că privită ca $\hat{k}$ -algebra simplă centrală, kA este o Q -algebră Dade.

6.6.2. Observăm că există unic $\psi : P \rightarrow kA^\times$ astfel încât $\det \psi(u) = 1$, și induce acțiunea lui P pe A . Evident ψ se extinde la un morfism de algebre $\psi : \mathcal{O}P \rightarrow A$, deci putem să privim pe A ca o P -algebră interioară. Atunci funcția $\mathcal{O}Q \rightarrow A$ scindează și cântul Brauer $A(Q)$ nu e zero.

6.6.3. Grupul $\text{hU}(R)$ acționează asupra algebra simplă kA și asupra lui $\hat{k} = Z(kA)$. Mai mult, $P(kA)^\times$ acționează trivial pe $\hat{k}$ și avem morfismul

$$\theta : \bar{G} \rightarrow \text{Gal}(\hat{k}/k).$$

Notăm cu K kernelul lui θ .

6.6.4. Considerăm normalizatorii și centralizatorii $N_{A^\times}(Q)$, $N_{\text{hU}(R)}(Q)$, $C_{A^\times}(Q)$ și $C_{\text{hU}(R)}(Q)$. Atunci există un morfism de grupuri $C_{A^\times}(Q) \rightarrow A(Q)^\times$. Mai mult, această funcție și morfismul Brauer

$$A^Q \rightarrow A(Q)$$

sunt compatibile cu acțiunea de conjugare a lui $N_{\text{hU}(R)}(Q)$ pe aceste obiecte. Notăm

$$G' := N_{\text{hU}(R)}(Q)/C_{A^\times}(Q),$$

deci G' poate fi privit în mod natural ca un subgrup al lui G . Putem construi acum produsul încrucișat G' -graduat $R' := A(Q) * G'$, cu 1-componenta $A' := A(Q)$.

Teorema 6.6.5. *Presupunem că $G' = G$. Atunci există o echivalență Morita G -graduată peste k între kR și R' .*

Bibliografie

- [1] Alperin, Jonathan L. and Bell, Rowen B.: *Groups and representations*. GTM, Springer, 1995.
- [2] Alperin, Jonathan L., Linckelmann, Markus și Rouquier, Raphaël: *Source algebras and source modules*. J. Algebra **239** (2001), 262–291.
- [3] Benson, David J.: *Representations and cohomology I, II*, Cambridge University Press, 1991.
- [4] Broué, Michel: *Isométries parfaites, Types de blocs, Catégories dérivées*. Astérisque **181-182** (1990), 61–92.
- [5] Clifford, Alfred H.: *Representations induced in an invariant subgroup*. Ann. of Math. **3**, no.3 (1937), 533–550.
- [6] Dade, Everett C.: *A correspondence of characters*. Proceedings of Symposia in Pure Mathematics **37** (1980), 401–403.
- [7] Dade, Everett C.: *Group graded rings and modules* Math.Z., **174** (1980), 241–262.
- [8] Dade, Everett C.: *Extending endo-permutation modules*. Manuscript (1982).
- [9] Dade, Everett C.: *The equivalence of various generalizations of group rings and modules*. Math. Z. **181** (1982), 335–344.
- [10] Dade, Everett C.: *Clifford theory for group-graded rings*. J. Reine Angew. Math. **369** (1986), 40–86.
- [11] Dade, Everett C.: *Clifford theory for group-graded rings. II*. J. Reine Angew. Math. **387** (1988), 148–181.
- [12] Dade, Everett C.: *Counting characters in blocks I*. Invent. Math. **109** (1992), 187–210.
- [13] Dade, Everett C.: *Counting characters in blocks II*. J. reine angew. Math. **448** (1994), 97–190.

- [14] Dade, Everett C.: *A new approach to Glauberman's correspondence*. J. Algebra **270** (2003), 583–628.
- [15] Dade, Everett C.: *Clifford theory and Galois theory I*. J. Algebra **319** (2008), 779–799.
- [16] Dicu, Camelia c si Mărcuș, Andrei: *Group-graded algebras and the relative projectivity of pointed groups*. Quart. J. Math. **57** (2006), 309–318.
- [17] Dicu, Camelia și Mărcuș, Andrei: *Source modules of blocks with normal defect group*. Arch. Math. **88** (2007), 289–296.
- [18] Etingof Pavel, Golberg Oleg, Hensel Sebastian, Liu Tiankai, Schwendner Alex, Vaintrob Dmitry și Yudovina Elena. *Introduction to representation theory*. MIT course in Mathematics. Available at: <http://www-math.mit.edu/etingof/relect.pdf>
- [19] Fan, Yun: *Two questions on blocks with nilpotent coefficient extensions*. Algebra Colloquium **4** (1997), 439-460.
- [20] Fan, Yun și Puig, Lluís.: *On blocks with nilpotent coefficient extensions*. Algebras and Representation theory **1** (1998), 27–73.
- [21] Fottner, Hubert: *Morita theory for G -algebras*, unpublished manuscript.
- [22] Fottner, Hubert: *G -algebras and Clifford Theory*. Jena University dissertation, 1997.
- [23] Gliția, Dana D.: *Group graded bimodules over a commutative G -ring*. Urmeazaă să apară în Mathematica, **55**(78), (2013), no.2.
- [24] Gliția, Dana D.: *Modular G -graded algebras and G -algebras of endomorphisms* (2013). Trimis la Carpathian Journal of Mathematics.
- [25] Gliția, Dana D. și Mărcuș, Andrei: *Field extensions and Clifford theory*. Urmeazaă să apară în Mathematica, **55**(78), (2013), no.2.
- [26] Gliția, Dana D. și Mărcuș, Andrei: *Morita equivalences related to the Glauberman correspondence*. Trimis la Journal of Algebra.
- [27] Harris, Morton E.: *Glauberman-Watanabe corresponding p -blocks of finite groups with normal defect groups are Morita equivalent*. Trans. AMS **357**(2004) 1, 309–335.
- [28] Harris, Morton E.: *A Morita equivalence for blocks of finite p -solvable groups in the Glauberman-Isaacs-Watanabe correspondence context*. J. Group Theory **10** (2007), 15–34.

- [29] Harris, Morton E.: *Clifford Theory of a Finite Group that Contains a Defect 0 p -Block of a Normal Subgroup*. To appear in *Communications in Algebra* (2012).
- [30] Harris, Morton E. și Koshitani, Shigeo: *An extension of Watanabe's theorem for the Isaacs-Horimoto-Watanabe corresponding blocks*. *J. Algebra* **296** (2006), 96–109.
- [31] Harris, Morton E. și Linckelmann Markus: *On the Glauberman and Watanabe Correspondences of Blocks of Finite p -solvable Groups*. *Trans. AMS* **354**, (2002), no.9, 3435–3453.
- [32] Herman, Alen și Mitra, Dipra: *Equivalence and the Brauer-Clifford group for G -algebras over commutative rings*. *Communications in Algebra* **39** (2011), 3905–3915.
- [33] Horimoto Hiroshi: *On a correspondence between blocks of finite groups induced from the Isaacs character correspondence*. *Hokkaido Math. J.* **30** (2001), 65–74.
- [34] Ion, Ion D. și Niță, Constantin: *Capitole speciale de algebra moderna*, 1984.
- [35] Ion, Ion D. și Radu, Nicolae: *Algebră*. Editura Didactică și Pedagogică, București, 1991.
- [36] Karpilovsky, Gregory: *Projective representations of finite groups*. Marcel Dekker, 1985.
- [37] Koshitani, Shigeo și Michler, Gerhard O.: *Glauberman Correspondence of p -Blocks of Finite Groups*. *J. Algebra* **243** (2001), 504–517.
- [38] Külshammer, Burkhard: *Crossed products and blocks with normal defect groups*. *Commun. Algebra* **13** (1985), 147–876.
- [39] Külshammer, Burkhard, Okuyama, Testuro și Watanabe, Atumi: *A lifting theorem with applications to blocks and source algebras*. *J. Algebra* **232** (2000), 299–309.
- [40] Ladisch, Frieder: *Character correspondences induced by magic representations*. ArXiv e-prints (Aug.2011), arXiv: 1004.4538v2 [math.RT].
- [41] Ladisch, Frieder: *Character correspondences above fully ramified sections and Schur indices*. ArXiv e-prints (Aug.2011), arXiv: 1108.3777v1 [math.Gr].
- [42] Mărcuș, Andrei: *Clifford theory for projective modules over strongly graded rings*, *Comm. Algebra* **23** (12)(1995), 4393–4404.
- [43] Mărcuș, Andrei: *Equivalences induced by graded bimodules*, *Comm. Algebra* **26** (1998), 713–731.

- [44] Mărcuș, Andrei: *Representation Theory of Group Graded Algebras*. Nova Science Publishers, Commack, NY 1999.
- [45] Mărcuș, Andrei: *Blocks with cyclic defect groups, and Clifford extensions*. J. Algebra **287** (2005), 1–14.
- [46] Mărcuș, Andrei: *Characters and equivalence classes of central simple group graded algebras*. Commun. Algebra, **36** (2008), 1394–1412.
- [47] Mărcuș, Andrei: *Derived invariance of Clifford classes*. J. Group Theory, **12** (2009), 83–94.
- [48] Năstăsescu, Constantin și Oystaeyen, Freddy Van : *Graded Ring Theory*. North-Holland Publishing Company, Amsterdam, 1982.
- [49] Pierce, Richard S. : *Associative Algebras*, Springer-Verlag, New York, 1982.
- [50] Puig, Lluís: *Local extensions in endo-permutation modules split: A proof of Dade's theorem*, in: Sèminaire sur les groupes finis, Tome III, in: Publ. Math. Univ. Paris VII, vol. 25, Univ. Paris VII, Paris, 1986, pp. 199–205.
- [51] Puig, Lluís: *Pointed groups and construction submodules* .J. Algebra **116** (1988), 1, 7–129.
- [52] Puig, Lluís: *Blocks of Finite Groups. The Hyperfocal Subalgebra of a Block*. Springer, Berlin, 2002.
- [53] Puig, Lluís: *On the Brauer-Glauberman correspondence*. J. Algebra **319** (2008), 1, 629–656.
- [54] Puig, Lluís și Zhou, Yuanyang: *Glauberman correspondents and extensions of nilpotent block algebras*. J. London Math. Soc. (2) **85** (2012) 809–837.
- [55] Purdea, Ioan: *Tratat de algebră modernă*. Editura Academiei, vol. I, București, 1977.
- [56] Purdea, Ioan: *Tratat de algebră modernă*. Editura Academiei, vol. I, București, 1982.
- [57] Rotman, Joseph J. : *Advanced Modern Algebra*, ed. 2, Upper Saddle River, NJ, 2003.
- [58] Serre, Jean-Pierre: *Linear Representations of Finite Groups* Springer-Verlag, New York, 1977.
- [59] Tasaka, Fuminori: *On the isotopy induced by the Glauberman-Dade correspondence between blocks of finite groups*. J. Algebra **319** (2008), 2451–2470.
- [60] Thevenaz, Jacques: *G-Algebras and Modular Representation Theory*. Clarendon Press, Oxford 1995.

- [61] Turull, Alexandre: *Clifford theory with Schur indices*, J. Algebra **170** (1994), 661–677.
- [62] Turull, Alexandre: *Some invariants for equivalent G -algebras*. J. Pure Appl. Algebra **98** (1995), 209–222.
- [63] Turull, Alexandre: *Reduction theorems for Clifford classes*. J. Group Theory **9** (2006), 27–47.
- [64] Turull, Alexandre: *Character correspondences in solvable groups*. J. Algebra **295** (2006), 157–178.
- [65] Turull, Alexandre: *Strengthening the McKay conjecture to include local fields and local Schur indices*. J. Algebra **319** (2008), 4853–4868.
- [66] Turull, Alexandre: *Above the Glauberman correspondence*. Adv. Math. **217** (2008), 5, 2170–2205.
- [67] Turull, Alexandre: *The Brauer-Clifford group*. J. Algebra **321** (2009), 3620–3642.
- [68] Turull, Alexandre: *Brauer-Clifford equivalence of full matrix algebras*. J. Algebra **321** (2009), 3643–3658.
- [69] Turull, Alexandre: *The Brauer-Clifford group of G -rings*, J. Algebra **341** (2011), 109–124.
- [70] Turull, Alexandre: *Clifford theory and endoisomorphisms*. J. Algebra **371** (2012), 510–520.
- [71] Turull, Alexandre: *Endoisomorphisms yield module and character correspondences*. J. Algebra **394** (2013), 7–50.
- [72] Turull, Alexandre: *The strengthened Alperin-McKey conjecture for p -solvable groups*. To appear in J. Algebra, (2013).
- [73] Watanabe, Atumi: *The Glauberman Character Correspondence and Perfect Isometries for Blocks of Finite Groups*. J. Algebra **216**, (1999), 2, 548–565.
- [74] Watanabe, Atumi: *Morita equivalence of Isaacs correspondence for blocks of finite groups*. Arch. Math. **82**, (2004), 488–494.
- [75] Zhou, Yuanyang: *On the Glauberman correspondent of a block*. Proc. Amer. Math. Soc. **138** (2010), 8, 2641–2651.